

ΜΗΝ ΑΠΡΙΛΙΟΣ

ἔχων ἡμέρας Τριάκοντα
Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 13 καὶ ἡ νύξ ὥρας 11

1. Τρίτη. Μαρίας ὁσίας τῆς Αἰγυπτίας († 522)· Γεροντίου καὶ Βασιλείδου μαρτύρων.

Διὰ τὰς ἀκολουθίας τῶν καθημερινῶν βλέπε 4 καὶ 10 Μαρτίου.

2. Τετάρτη. Τίτου ὁσίου (θ' αἰ.)· Ἀμφιανοῦ καὶ Αἰδεσίου μαρτύρων († 306), Θεοδώρας παρθενομάρτυρος.

Τῇ Τετάρτῃ πρωί. Αἱ ἀκολουθίαι πᾶσαι ὡς προοδηλωται.

Ὁ ἔσπερινὸς μετὰ τῶν προηγιασμένων δώρων. Εἰς τὸ «Κύριε, ἐκέκραξα» ἀρχόμεθα ἀπὸ τοῦ στίχου «Πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστρω αὐτῶν» (ὅπως ἀκριβῶς ὀρίζει τὸ Τριωδίου) καὶ ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον «Τοῖς τῶν ἐμῶν λογισμῶν» (δῖς), τὸ μαρτυρικὸν (ἅπαξ), τὰ 3 τῆς σειρᾶς προσόμοια τοῦ Τριωδίου, καὶ πάντα τὰ κατ' ἀλφάβητον στιχηρὰ «Ἄπας ὁ βίος μου», μὲ τοὺς στίχους αὐτῶν ὡς ἐν τῷ Τριωδίῳ, Δόξα, Καὶ νῦν, προσόμοιον θεοτοκίον «Ὡ τῇ ἀρρήτῳ συγκαταβάσει!» Εἴσοδος, «Φῶς ἰλαρόν», τὰ ἀναγνώσματα τοῦ Τριωδίου, «Κατευθυνθήτω», καὶ τὰ λοιπὰ τῆς προηγιασμένης (τυπικὸν Τριωδίου §44).

Τῇ Τετάρτῃ ἑσπέρας ψάλλεται ὁ μέγας κανὼν ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ ἢ τοῦ μικροῦ ἀποδείπνου ἢ τοῦ ὄρθρου.

Α'. Ὁ μέγας κανὼν εἰς τὸ ἀπόδειπνον

Τῇ Τετάρτῃ ἑσπέρας ἀναγινώσκεται τὸ μικρὸν ἀπόδειπνον μέχρι τοῦ «Ἄξιον ἐστίν»· ἐν συνεχείᾳ ψάλλεται ὁ μέγας κανὼν (μετὰ τῶν εἰρμῶν) μὲ στίχον εἰς τὰ τροπάρια αὐτοῦ «Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, ἐλέησόν με» ἢ μὲ τοὺς στίχους τοὺς ση-

μειουμένους εις τὸ Τριώδιον πρὸ τῶν τροπαρίων τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας καὶ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου Κρήτης. Μετὰ τὴν γ' ὥδην καταλιμπάνονται τὰ μεσώδια καθίσματα καὶ τὸ δειρμον τριώδιον, καὶ ψάλλονται αἱ ἐν συνεχείᾳ ὥδαὶ τοῦ μεγάλου κανόνος. Μετὰ τὴν ς' ὥδην τὸ κοντάκιον «*Ψυχὴ μου, ψυχὴ μου*» ἐμμελῶς ἀκολουθῶς ἡ ζ', ἡ η' καὶ ἡ θ' ὥδῃ καὶ εἰς τὸ τέλος ὁ εἰρμὸς «*Ἀσπόρου συλλήψεως*». Τρισάγιον κ.λπ., τὸ κοντάκιον «*Ψυχὴ μου, ψυχὴ μου*» χῦμα, «*Κύριε, ἐλέησον*» (μ'), «*Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ*» καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ μικροῦ ἀποδείπνου.

Β. Ὁ μέγας κανὼν εἰς τὸν ὄρθρον

[Εἰς τὸ μικρὸν ἀποδείπνον. Μετὰ τὸ «*Πιστεύω*» ψάλλεται ἐκ τοῦ Μηναίου ἡ ἀκολουθία τῆς 3ης Ἀπριλίου.]

Εἰς τὸν ὄρθρον. «*Εὐλογητὸς ὁ Θεός*», οἱ δύο ψαλμοὶ ιθ' καὶ κ' καὶ τὰ λοιπὰ ὡς ἐν τῷ Ὁρολογίῳ, καὶ ὁ ἐξάψαλμος. Εἰς τὸ «*Ἀλληλούια*» οἱ τριαδικοὶ ἕμνοι τοῦ βαρέος ἤχου (βλέπε εἰς τὸ τέλος τοῦ Τριωδίου), μετὰ καταλήξεις· εἰς τὸ α' «*Προσβείαις τῶν ἀποστόλων σῶσον ἡμᾶς*», εἰς τὸ β' «*Προσβείαις τοῦ ἱεράρχου σῶσον ἡμᾶς*», καὶ εἰς τὸ γ' «*Διὰ τῆς Θεοτόκου ἐλέησον ἡμᾶς*». [Μετὰ τὸ η' κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου] καθίσματα ἀποστολικά τοῦ ἤχου (ὄρα ἐν τέλει τοῦ Τριωδίου) δύο «*Γεωργοὺς τοῦ ἀγροῦ*», (στίχος α' «*Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν*») «*Τῶν πανευφήμων*», εἶτα (στίχος β' «*Θαυμαστός ὁ Θεός*») τὸ μετὰ τὸ θεοτοκίον μαρτυρικὸν «*Ἅγιοι προσβεύσατε*», Δόξα, Καὶ νῦν, τὸ θεοτοκίον «*Χαῖρε ἐξ ἧς*». Ὁ ν' χῦμα καὶ ἡ ἰκεσία «*Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου*» [ἡ στιχολογία τῶν ἐννεα ὥδων (Τ.Μ.Ε., Διάτ. Τρ. §46)]. Εἴθ' οὕτως ἄρχονται οἱ χοροὶ τοῦ μεγάλου Κανόνος (τὰ τροπάρια εἰς προὔμιον «*Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, ἐλέησόν με*»), συνάπτοντες καὶ τὰ λοιπὰ τροπάρια καὶ τὰ τριώδια (ὅπου ὑπάρχουν), κατὰ τὴν ἐν τῷ Τριωδίῳ τάξιν. Ἀπὸ γ' ὥδης ὁ εἰρμὸς «*Στερῶσον, Κύριε*», αἰτησις καὶ τὰ μεσώδια καθίσματα ὡς ἐν τῷ Τριωδίῳ. Ἀφ' ς' ὁ εἰρμὸς «*Ἐβόησα ἐν ὄλῃ καρδίᾳ μου*», αἰτησις, τὸ κοντάκιον «*Ψυχὴ μου, ψυχὴ μου*» μετὰ μέλους, ὁ οἶκος, τὸ συναξάριον τῆς ἡμέρας, τὸ ὑπόμνημα τοῦ Τριωδίου, καὶ οἱ μακαρισμοὶ μετὰ τῶν τροπαρίων αὐτῶν. Εἴθ' οὕτως αἱ λοιπαὶ ὥδαί· εἰς τὴν η' ὥδην ἀντὶ τοῦ Δόξα Πατρὶ λέγομεν «*Εὐλογοῦμεν Πατέρα, Υἱὸν καὶ*

Ἔστω ἡ ἀρχὴ τοῦ Κανόνος: «Ἅγιον Πνεῦμα τὸν Κύριον...», μετὰ τὸ Καὶ νῦν, εἰς τὸ «Αἰνοῦμεν, εὐλογοῦμεν» ὁ εἰρμὸς «Ὁν στρατιαί», «Τὴν Θεοτόκον καὶ μητέρα τοῦ φωτός», [στιχολογοῦμεν «Τὴν τιμιωτέραν»], ψάλλονται τὰ τριώδια καὶ ἡ θ' ὥδῃ τοῦ μεγ. Κανόνος, καὶ ἐν τέλει πάλιν ὁ εἰρμὸς «Ἀσπόρου συλλήψεως». Αἴτησις, τὸ φωταγωγικὸν τοῦ ἤχου (μετὰ τοῦ χαρακτηριστικοῦ τῆς ἡμέρας ὡς προεσημειώθη καὶ εἰς τὰ τριαδικά), [οἱ ψαλμοὶ τῶν αἰνῶν], «Σοὶ δόξα πρέπει», ἡ δοξολογία χῦμα, τὰ πληρωτικά, κ.τ.λ. ὡς συνήθως. Τὰ ἀπόστιχα τῶν αἰνῶν ὡς ἐν τῷ Τριωδίῳ, «Ἄγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι», τρισάγιον κ.λπ., «Ἐν τῷ ναῷ ἐστώτες», «Ἐπουράνιε βασιλεῦ» καὶ ἀπόλυσις.

(Τὸ πρῶν αἰ ὥραι καὶ ἡ λειτουργία τῶν προηγησμένων, ὡς ὀρίζεται κατωτέρω τῇ 3ῃ τοῦ μηνός.)

3. Πέμπτη τοῦ Μεγάλου Κανόνος. Νικήτα ὀσίου τοῦ ὁμολογητοῦ († 824). Ἰωσήφ τοῦ ὑμνογράφου († 833).

Α'. Ἄν ὁ μέγας Κανὼν ἐψάλη εἰς τὸ ἀπόδειπνον

Τὸ πρῶν τῆς Πέμπτης ἡ ἀκολουθία μεσονυκτικοῦ καὶ ὄρθρου μέχρι τῶν τριαδικῶν ψάλλεται ὡς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς νησιμίαις ἡμέραις: εἶτα [μετὰ τὸ ζ' κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου] δύο ἀποστολικά καθίσματα τοῦ βαρέος ἤχου καὶ τὸ μαρτυρικὸν τῆς ζ' ὥδῃς (βλέπε τὸν προηγούμενον ὄρθρον) –εἰς στίχους τὰ δύο τελευταῖα «Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν», «Θανασιὸς ὁ Θεός»–, Δόξα, Καὶ νῦν, τὸ θεοτοκίον «Χαῖρε ἐξ ἧς»· εἶτα [μετὰ τὸ η' κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου] τὰ μετὰ τὴν γ' ὥδῃν τοῦ μεγ. Κανόνος καθίσματα «Φωστῆρες θεανγεῖς», Δόξα, «Τῶν ἀποστόλων δωδεκάς», Καὶ νῦν, θεοτοκίον «Τὸν ἀπερίληπτον». Ὁ ν' ψαλμὸς χῦμα, «Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου» [καὶ ἡ στιχολογία τῶν ἐννέα ὥδῶν, ὡς συνήθως]. Κανόνες ὁ τοῦ Μηναίου καὶ τὸ δίκαιον τριώδιον εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ· ἀπὸ γ' ὥδῃς τὰ μεσώδια καθίσματα τοῦ Μηναίου· ἀφ' ἧς τὸ τοῦ Τριωδίου κοντάκιον «Ψυχὴ μου ψυχὴ μου» μετὰ τοῦ οἴκου «Τὸ τοῦ Χριστοῦ ἰατρεῖον» καὶ τὰ συναξάρια Μηναίου καὶ Τριωδίου. Εἶτα οἱ μακαρισμοὶ μετὰ τῶν τροπαρίων αὐτῶν, αἱ λοιπαὶ ὥδαι τοῦ κανόνος τοῦ Μηναίου καὶ τοῦ δίκαιου τριωδίου, εἰς δὲ τὸ «Αἰνοῦμεν, εὐλογοῦμεν» ὁ εἰρμὸς τῆς η'

ὠδῆς τοῦ β' τριωδίου «Τὸν ἀναρχον βασιλέα», «Τὴν τιμιωτέραν», ὁ εἰρημὸς τῆς θ' ὠδῆς τοῦ β' τριωδίου «Σὲ τὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς» καὶ τὸ «Ἄξιον ἐστίν». Αἴτησις, τὸ φωταγωγικὸν τοῦ ἤχου (τρῖς), «Σοὶ δόξα πρέπει», ἡ δοξολογία χῦμα, κ.τ.λ. ὡς συνήθως. Εἰς τὸν στίχον τῶν αἰνῶν ἅπαντα ὡς ἐν τῷ Τριωδίῳ· «Ἄγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι», τρισάγιον κ.λπ., «Ἐν τῷ ναῶ ἐστώτες», «Ἐπουράνιε βασιλεῦ» καὶ αἱ γ' μεγ. μετάνοιαι.

Εἰς τὰς ὥρας, λεγομένας ὡς συνήθως, (μετὰ τὸ τρισάγιον) καὶ εἰς τοὺς μακαρισμοὺς μόνον τὸ κοντάκιον «Ψυχὴ μου ψυχὴ μου» χῦμα. Μετὰ τὴν εὐχὴν «Παναγία Τριάς», ἡ ἀπόλυσις. Εἶτα ὁ ἔσπερινὸς μετὰ τῆς προηγιασμένης ὡς διατάσσεται κατωτέρω (εἰς τὴν Β' περιπτῶσιν).

Β'. Ἄν ὁ μέγας κανὼν ἐβάλῃ εἰς τὸν ὄρθρον

Τὸ πρωὶ τῆς Πέμπτης (ἀναγινώσκειται τὸ ἠ' κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου, ἐὰν παρελείφθῃ χθές, καὶ) εὐλογησαντος τοῦ ἱερέως, λέγεται τὸ «Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι», «Βασιλεῦ οὐράνιε», εἶτα τρισάγιον κ.λπ., «Κύριε, ἐλέησον» (ιβ'), Δόξα, Καὶ νῦν, «Δεῦτε προσκυνήσωμεν» γ', καὶ ἀναγινώσκονται αἱ ὥραι, ὡς συνήθως, εἰς τὰς ὁποίας μετὰ τὸ τρισάγιον, ὡς καὶ εἰς τοὺς μακαρισμοὺς, λέγεται μόνον τὸ κοντάκιον «Ψυχὴ μου ψυχὴ μου» χῦμα.

Ὁ ἔσπερινὸς μετὰ τῆς προηγιασμένης ὡς ἐν τῷ Τριωδίῳ μετὰ τὸν προοιμακὸν καὶ τὰ «Πρὸς Κύριον», εἰς τὸ «Κύριε, ἐκέκραξα», ἀπὸ τοῦ στίχου «Ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς» τὸ ἰδιόμελον «Ἀντεξουσίως ἐξεδύθην» (δίς), τὸ μαρτυρικόν, τὰ 3 προσόμοια τῆς σειρᾶς τοῦ Τριωδίου καὶ 3 προσόμοια τοῦ Μηναίου (4 Ἀπριλίου) εἰς 4, Δόξα, Καὶ νῦν, τὸ ἐν συνεχείᾳ σταυροθεοτοκίον. Εἴσοδος, «Φῶς ἰλαρόν», τὰ ἀναγνώσματα τοῦ Τριωδίου, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς προηγιασμένης. Εἰς τὴν ἀπόλυσιν μνημονεύεται ὁ ἅγιος τῆς ἐπαύριον.

- 4. Παρασκευή.** Γεωργίου ὁσίου τοῦ ἐν Μαλαιῶ. Πλάτωνος τοῦ Στουδίτου καὶ Ζωσιμᾶ ὁσίων (ς' αἰ.), Θεωνᾶ Θεσσαλονίκης, Νικήτα ἱερομάρτυρος τοῦ νέου τοῦ ἐν Σέρραϊς († 1808).

Τῷ πρωί. Αἱ ἀκολουθίαι πᾶσαι ὡς προοδηλώπωται.

Ὁ ἔσπερινὸς μετὰ προηγιασμένης. Εἰς τὸ «Κύριε, ἐκέκραξα», ἀπὸ τοῦ στίχου «Ἐὰν ἀνομίᾳς παρατηρήσης», τὸ

ιδιόμελον «Ὡς ἐξ Ἱερουσαλήμ» δῖς, τὸ μαρτυρικὸν ἅπαξ, καὶ τὰ 3 προσόμοια τῆς Θεοτόκου «*Βουλὴν προαιώνιον*» κ.λπ. ἀνά μίαν, Δόξα, Καὶ νῦν, «*Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον*». Εἴσοδος, «*Φῶς ἰλαρόν*», τὰ ἀναγνώσματα τοῦ Τριωδίου, «*Κατευθυνθήτω*» καὶ καθεξῆς ἡ ἀκολουθία τῶν προηγησμένων. Κοινωνικὸν «*Γεύσασθε καὶ ἴδετε*».

Τῆ Παρασκευῆ ἑσπέρας. Στιχολογεῖται ὁ ἀκάθιστος ὕμνος ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ ἢ τοῦ μικροῦ ἀποδείπνου ἢ τοῦ ὄρθρου.

Α΄. Ὁ ἀκάθιστος ὕμνος εἰς τὸ ἀπόδειπνον

Τῆ Παρασκευῆ ἑσπέρας ἀναγινώσκεται τὸ μικρὸν ἀπόδειπνον μέχρι τοῦ «*Ἄξιον ἐστί*». Μετ' αὐτὸ οἱ χοροὶ τὸ τροπάριον «*Τὸ προσταχθέν μυστικῶς*» (ἐκ τρίτου), καὶ ὁ ἱερεὺς ἀναγινώσκει ἐμμελῶς τὴν α΄ στάσιν τῶν οἴκων. Ἐν συνεχείᾳ ψάλλεται ὁ κανὼν τῆς Θεοτόκου «*Ἀνοίξω τὸ στόμα μου*». Μετὰ τὴν γ΄ ᾠδὴν τὸ κοντάκιον «*Τῆ ὑπερμάχῳ*» ἅπαξ (δίχορον) καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν β΄ στάσιν τῶν οἴκων. Εἶτα, ἀρχομένου τοῦ β΄ χοροῦ, ψάλλονται ἡ δ΄, ε΄ καὶ ς΄ ᾠδή, τὸ «*Τῆ ὑπερμάχῳ*», καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν γ΄ στάσιν τῶν οἴκων. Εἶθ' οὕτως, ἀρχομένου τοῦ α΄ χοροῦ, ψάλλονται ἡ ζ΄, η΄ καὶ θ΄ ᾠδή (ἐν τῇ ὁποίᾳ θυμῶ ὁ διάκονος ἢ ὁ ἱερεὺς, ὡς εἴθισται), «*Τῆ ὑπερμάχῳ*», καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν δ΄ στάσιν τῶν οἴκων ἐπισυνάπτων ἐν τέλει αὐτῆς καὶ τὸν α΄ οἶκον. Τὸ «*Τῆ ὑπερμάχῳ*» σύντομον. Τρισάγιον κ.λπ., τὸ «*Τῆ ὑπερμάχῳ*» χῦμα, καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ μικροῦ ἀποδείπνου. Μετὰ τὴν (μικρὰν) ἀπόλυσιν καὶ τὸ «*Εὐξώμεθα*», ψάλλεται μετὰ μέλους τὸ κάθισμα «*Τὴν ὡραιότητα*», καὶ ὁ ἱερεὺς τὸ «*Δι' εὐχῶν*».

Β΄. Ὁ ἀκάθιστος ὕμνος εἰς τὸν ὄρθρον

Τῆ Παρασκευῆ ἑσπέρας, ἀναγινώσκουμεν τὸ μικρὸν ἀπόδειπνον (ἐν τῷ νάρθηκι), [ψάλλοντες ἐν αὐτῷ τὸν κανόνα τοῦ Μηναίου τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου (5 Ἀπριλίου)]. Οὐδὲν ἐκ τοῦ Ἀκαθίστου λέγεται ἐνταῦθα οὔτε οἱ οἴκοι τῆς Θεοτόκου, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὸ «*Ἄξιον ἐστί*» τὸ τρισάγιον κ.λπ., κοντάκιον «*Τῆ ὑπερμάχῳ*»· μετὰ τὰς εὐχὰς «*Ἀσπιλε, ἀμόλυντε*» κ.τ.λ. γίνεται (μικρὰ) ἀπόλυσις, «*Εὐξώμεθα*» καὶ «*Δι' εὐχῶν*».

Εἰς τὸν ὄρθρον. Μετὰ τὸ «*Εὐλόγητός ὁ Θεός*» ἀναγινώσκονται οἱ δύο ψαλμοὶ κ.τ.λ. (βλέπε ἐν τῷ Ὡρολογίῳ). Εἶτα ὁ ἐξάψαλμος καὶ μεγάλη συναπτή.

Α΄ ΣΤΑΣΙΣ. Εἰς τὸ «*Θεὸς Κύριος*» (ψαλλόμενον τετράκις εἰς τοὺς συνήθεις στίχους αὐτοῦ) τὸ τροπάριον «*Τὸ προσαχθὲν μουσικῶς*» ἐκ τρίτου, καὶ ἡ α΄ στάσις τῶν οἰκῶν. Εἶτα «*Τῇ ὑπερμάχῳ*» ἄπαξ, μικρὰ συναπτὴ μετ' ἐκφωνήσεως «*Ὅτι σὸν τὸ κράτος*».

Β΄ ΣΤΑΣΙΣ. Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, τὸ «*Τῇ ὑπερμάχῳ*» ἄπαξ, ἡ β΄ στάσις τῶν οἰκῶν καὶ αὐθις «*Τῇ ὑπερμάχῳ*». Εἶτα ὁ ν΄ ψαλμὸς χῦμα καὶ ὁ κανὼν τοῦ Ἀκαθίστου «*Ἄνοιξω τὸ στόμα μου*» εἰς 6 (ἐνταῦθα ᾠδαὶ α΄ καὶ γ΄). Ἐν τῷ τέλει ἐκάστης ᾠδῆς (ἄχρι τῆς ε΄) καταβασίαι οἱ εἰρμοὶ τοῦ Ἀκαθίστου.

Γ΄ ΣΤΑΣΙΣ. Ἀπὸ γ΄ ᾠδῆς, ἡ καταβασία αὐτῆς, μικρὰ συναπτὴ μετ' ἐκφωνήσεως «*Ὅτι σὺ εἶ ὁ Θεός*», τὸ «*Τῇ ὑπερμάχῳ*» σύντομον, καὶ ἡ γ΄ στάσις τῶν οἰκῶν. Εἶτα «*Τῇ ὑπερμάχῳ*» σύντομον καὶ τὸ μεσῶδιον κάθισμα «*Ὁ μέγας στρατηγός*». Αἱ ᾠδαὶ δ΄, ε΄ καὶ ς΄ τοῦ Ἀκαθίστου, ἀπὸ δὲ τῆς ς΄ ᾠδῆς συμπάλλεται καὶ τὸ δίειρμον τετραῶδιον* εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ, μετὰ τῶν οἰκείων προὔμνιων, ὡς ἐξῆς·

«*Ὑπεραγία Θεοτόκε, σῶσον ἡμᾶς*» εἰς τὰ τροπάρια τοῦ κανόνος τῆς Θεοτόκου καὶ εἰς τὸ θεοτοκίον τοῦ πρώτου τετραῶδιου·

«*Ἅγιοι τοῦ Θεοῦ, πρεσβεύσατε ὑπὲρ ἡμῶν*» εἰς τὰ μαρτυρικά τῶν δύο τετραῶδιων·

«*Κύριε, ἀνάπανσον τὰς ψυχὰς τῶν δούλων σου*» εἰς τὸ νεκρώσιμον τοῦ πρώτου τετραῶδιου·

Δόξα εἰς τὸ τριαδικόν, *Καὶ νῦν* εἰς τὸ θεοτοκίον τοῦ δευτέρου τετραῶδιου. Εἰς τὰ μετὰ τὸ θεοτοκίον τοῦ β΄ τετραῶδιου ὑπάρχοντα τροπάρια λέγονται οἱ πρὸ αὐτῶν στίχοι.

Ἐν τέλει τῆς ς΄ καὶ τῶν λοιπῶν ᾠδῶν, καταβασία ψάλλεται ὁ ἐκάστοτε εἶρμος τοῦ β΄ τετραῶδιου.

---

* Εἶναι δυνατὸν σήμερον νὰ παραλειφθοῦν τὰ τετραῶδια (τὰ ὁποῖα περιέχουν μαρτυρικά καὶ νεκρώσιμα τροπάρια), «διὰ τὸ τῆς ἡμέρας ἐορτάσιμον», ὡς σημειοὶ καὶ ὁ δοσις Νικόδημος ἐν τῷ Θεοτοκαρίῳ αὐτοῦ, ἂν ἀντὶ τῶν τετραῶδιων συμψηφῆ εἰς πάσας τὰς ᾠδὰς καὶ δευτερος κανὼν τῆς Θεοτόκου, ὁμόηχος καὶ ὁμοίηχος μὲ τὸν τῆς Ἀκαθίστου, ὃν βλέπε ἐν τέλει τοῦ ὡς ἄνω Θεοτοκαρίου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καὶ μετὰ τὴν ς΄ ᾠδὴν ψάλλονται καταβασίαι οἱ εἰρμοὶ τοῦ κανόνος τοῦ Ἀκαθίστου.

Δ' ΣΤΑΣΙΣ. Μετά τὸν εἰρμὸν «*Τοῦ κήτους τὸν προφήτην*», μικρὰ συναπτή μετ' ἐκφωνήσεως «*Σὺ γὰρ εἶ ὁ βασιλεύς*», «*Τῆ ὑπερμάχῳ*» ἄπαξ, ἡ δ' στάσις τῶν οἰκῶν, συναπτομένου ἐν τέλει αὐτῆς καὶ τοῦ α' οἴκου. Εἶτα «*Τῆ ὑπερμάχῳ*» χῦμα καὶ τὰ συναξάρια τοῦ Μηναίου καὶ τοῦ Τριωδίου. Ἀκολουθῶς ἡ ζ' καὶ ἡ η' ᾠδὴ τῶν κανόνων (μόνον ἐν τῷ ὄρθρω εἰς τὴν η' ᾠδὴν ἀντὶ τοῦ Δόξα λέγομεν «*Εὐλογοῦμεν Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸν Κύριον...*»). Εἶτα «*Αἰνοῦμεν, εὐλογοῦμεν*» καὶ ὁ εἰρμὸς «*Τὸν ποιητὴν τῆς κτίσεως*». (Ἀντὶ τῆς στιχολογίας τῆς ᾠδῆς τῆς Θεοτόκου) ψάλλεται ἡ θ' ᾠδὴ τῶν κανόνων, ἐπισφραγιζομένη μετὰ τοῦ εἰρμοῦ «*Ἡσαΐα, χόρευε*».

Ἐξαποστειλᾶριον «*Τὸ ἀπ' αἰῶνος σήμερον*» (δίς). Εἰς τοὺς αἶνους τὰ προσόμοια «*Κεκρυμμένον μυστήριον*» κ.λπ. εἰς 4, Δόξα, Καὶ νῦν, «*Γλῶσσαν ἦν οὐκ ἔγνω*». Δοξολογία μεγάλη, «*Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς*» ἄπαξ, ἡ ἐκτενής, τὰ πληρωτικά καὶ ἡ ἀπόλυσις ὡς συνήθως. (Τὸ πρωὶ ἡ λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου ὡς διατυποῦται κατωτέρω.)

5. † Σάββατον τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου. Κλαυδίου, Νικηφόρου κ.λπ. μαρτύρων· Θεοδώρας ὁσίας τῆς ἐν Θεσσαλονίκη.

Τῷ αὐτῷ Σαββάτῳ, Παναγίας τῆς Θεοσκεπάστου ἐν Ἄνδρῳ.

Εἰς τὸ μεσονυκτικὸν τοῦ Σαββάτου, ἀντὶ τῶν τροπαρίων «*Ἄκτιστε φύσις*» τὸ τροπᾶριον «*Τὸ προσταχθὲν*», ἀντὶ δὲ τῶν νεκρωσίμων τροπαρίων τὸ «*Τῆ ὑπερμάχῳ*».

Ἄν ὁ ἀκάθιστος ἐψάλῃ εἰς τὸ ἀπόδειπνον, τότε ὁ ὄρθρος τελεῖται ὡς ἐξῆς. Εἰς τὸ «*Θεὸς Κύριος*» τὸ τροπᾶριον «*Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς*» δίς. [Τὸ Ψαλτήριον τῆς ἡμέρας.] Κάθισμα «*Ὁ μέγας στρατηγός*» (ζήτει μετὰ τὴν γ' ᾠδὴν τοῦ κανόνος τοῦ Ἀκαθίστου), Δόξα, Καὶ νῦν, τὸ αὐτό. Ὁ ν' ψαλμὸς χῦμα. Κανόνες ὁ τῆς Ἀκαθίστου* «*Ἀνοιξω τὸ στόμα μου*» μετὰ τῶν εἰρμῶν καὶ τὸ δειρμον τετραῶδιον εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ. Ἄπο γ' ᾠδῆς τὸ μεσῶδιον κάθισμα «*Ὁ μέγας στρατηγός*» ἄπαξ. Ἄφ' ε' ᾠδῆς τὸ κοντάκιον «*Τῆ ὑπερμάχῳ*»

* Ἡ ὁ ἕτερος ὁμοίωμα κανόν, ἂν ὑπάρχη, καθόσον ὁ κανὼν τῆς Ἀκαθίστου προεψάλῃ ἤδη εἰς τὸ ἀπόδειπνον.

χῦμα, ὁ οἶκος «Ἄγγελος πρωτοστάτης» καὶ τὰ συναξάρια τοῦ Μηναίου καὶ τοῦ Τριωδίου. Καταβασίαι οἱ εἰρμοὶ «Ἄνοιξω τὸ στόμα μου»· «Τὴν τιμιωτέραν», «Ἄπας γηγενής». Ἐξαποστειλάριον «Τὸ ἀπ' αἰῶνος σήμερον» (δίς). Εἰς τοὺς αἶνους τὰ προσόμοια «Κεκρυμμένον μυστήριον» κ.λπ. εἰς 4, Δόξα, Καὶ νῦν, «Γλῶσσαν ἦν οὐκ ἔγνω». Δοξολογία μεγάλη, «Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς» ἅπαξ.

Ἄν ὁ ἀκάθιστος ἐψάλη χθὲς εἰς τὸν ὄρθρον, τότε [μετὰ τὸ μεσονυκτικόν] ἀναγινώσκονται τὰ παραλειφθέντα καθίσματα τοῦ Ψαλτηρίου, [ἢ α' ὥρα] καὶ εὐθὺς ἡ λειτουργία.

Εἰς τὴν λειτουργίαν. [Τὰ τυπικὰ καὶ εἰς τοὺς μακαρισμοὺς ἢ γ' καὶ ἢ ε' ὥδη τοῦ κανόνος τῆς Θεοτόκου.] Ἄν δὲν ψαλοῦν τυπικὰ, λέγονται ἀντίφωνα καὶ εἰσοδικὸν τὰ συνήθη τῆς λειτουργίας (τῶν «καθημερινῶν»). Μετὰ τὴν εἴσοδον ἀπολυτίκιον «Τὸ προσταχθὲν», κοντάκιον «Τῆ ὑπερμάχῳ». Τρισάγιον. Ἀπόστολος τῆς Θεοτόκου, Νοεμ. 21, «Εἶχεν ἡ πρώτη σκηνή» (Ἐβρ. θ' 1-7). Εὐαγγέλιον ὁμοίως, Σεπτ. 8, «Ἀναστάσα Μαριάμ» (Λκ. α' 39-49, 56), καὶ καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου· εἰς τὸ Ἐξαιρέτως «Ἄπας γηγενής» κοινωνικὸν «Ποτήριον σωτηρίου»· «Εἶδομεν τὸ φῶς».

- 6. † ΚΥΡΙΑΚΗ Ε΄ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ.** «Μαρίας ὁσίας τῆς Αἰγυπτίας». Εὐτυχίου πατριάρχου Κων/πόλεως († 582). Τῶν ἐν Περσίδι 120 μαρτύρων († 344-47). Ἦχος πλ. δ', ἐωθινὸν ἡ' (τυπικὴ διάταξις Τριωδίου §§54-56).

Εἰς τὴν θ'. Ἀπολυτίκιον «Τὸ προσταχθὲν»· κοντάκιον «Τῆ ὑπερμάχῳ».

Εἰς τὸν ἑσπερινόν. Εἰς τὸ «Κύριε, ἐκέκραξα», ἀναστάσιμα 6, τοῦ Τριωδίου 4, Δόξα, «Ἐθαυματούργησε, Χριστέ,... ὅθεν τὸ ἀσθενὲς τῆς φύσεως ἀπορριψαμένη...», Καὶ νῦν, «Ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν». Εἴσοδος κ.λπ.. Ἀπόστιχα τὰ ἀναστάσιμα, Δόξα, τοῦ Τριωδίου «Τὰ τῆς ψυχῆς θηρεύματα», Καὶ νῦν, «Ὡ θαύματος καινοῦ». Ἀπολυτίκια «Ἐξ ὕψους κατήλθες», Δόξα, «Ἐν σοί, μήτερ, ἀκριβῶς», Καὶ νῦν, «Ὁ δι' ἡμᾶς γεννηθεὶς».

Τὸ μεσονυκτικὸν τῆς Κυριακῆς ὡς εἴθισται, καὶ τὰ κατα-
νυκτικὰ τροπάρια «Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε».

Εἰδήσις. Κατὰ τὴν παροῦσαν ἑβδομάδα θὰ τελεσθῶν δύο θ. λει-
τουργίαι προηγιασμένων δώρων, τῇ Τετάρτῃ καὶ τῇ Παρασκευῇ.

Εἰς τὸν ὄρθρον. Εἰς τὸ «Θεὸς Κύριος» τὰ ἐν τῷ ἔσπερινῷ
ἀπολυτικά ὡς προεγράφησαν. [Τὸ Ψαλτήριον καὶ ὁ ἄμμος.]
Κάθισμα τὰ ἀναστάσιμα κατὰ σειρὰν καὶ τὰ εὐλογητάρια.
Ἡ ὑπακοή, οἱ ἀναβαθμοὶ καὶ τὸ προκείμενον τοῦ ἤχου.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ἑωθινὸν (η´): μετὰ δὲ τὸν ν´ ψαλμὸν, τὰ
ιδιόμελα «Τῆς μετανοίας» κ.λπ., ὡς συνήθως ἐν τῷ Τριωδίῳ.

ΚΑΝΟΝΕΣ, ὁ ἀναστάσιμος καὶ οἱ δύο τοῦ Τριωδίου· ἀπὸ γ´
ὥδῃς τὸ κοντάκιον καὶ ὁ οἶκος τῆς ὁσίας, τὸ μεσῶδιον κάθισμα
καὶ τὸ θεοτοκίον· ἀφ´ ς´ τὸ ἀναστάσιμον κοντάκιον μετὰ τοῦ
οἴκου, τὸ συναξάριον, καὶ τὸ ὑπόμνημα τοῦ Τριωδίου.

ΚΑΤΑΒΑΣΙΑΙ οἱ εἰρμὸι «Ἀνοίξω τὸ στόμα μου»· «Τὴν τι-
μωτέραν», «Ἄπας γηγενής».

ΕΞΑΠΟΣΤΕΙΛΑΡΙΑ «Ἅγιος Κύριος» κ.λπ., τὸ η´ ἀναστά-
σιμον, τὸ τῆς ὁσίας, καὶ τὸ θεοτοκίον.

Εἰς τοὺς Αἰνοὺς στιχηρὰ ἀναστάσιμα 4 καὶ (κατ' ἀπαί-
τησιν τοῦ Τ.Μ.Ε.) τῆς ὁσίας προσόμοια 3 (τὰ ἐν τοῖς ἔσπερι-
οις) «Σὲ μὲν διεκάλυε» κ.λπ. εἰς 4, εἰς στίχους τὰ δύο τελευ-
ταῖα α) «Ἐπομένων ὑπέμεινα τὸν Κύριον καὶ προσέσχε μοι
καὶ εἰσήκουσε τῆς δεήσεώς μου», β) «Καὶ ἔστησεν ἐπὶ πέτραν
τοὺς πόδας μου καὶ κατηύθυνε τὰ διαβήματά μου», Δόξα, τοῦ
Τριωδίου «Οὐκ ἔστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ», Καὶ νῦν, «Ἐπε-
ρευλογημένη». Δοξολογία μεγάλη, «Ἀναστὰς ἐκ τοῦ μνήμα-
τος» (ἢ «Σήμερον σωτηρία»).

Εἰς τὴν λειτουργίαν. Τὰ ἀντίφωνα [ἢ τὰ τυπικὰ μετὰ μα-
καρισμῶν] (γενικαὶ τυπ. διατάξεις §§64-66). Μετὰ τὴν εἴσοδον
ἀπολυτικά «Ἐξ ὕψους κατήλθες», «Ἐν σοί, μητῆρ» καὶ τοῦ
ναοῦ, κοντάκιον «Προστασία». Προκείμενον καὶ ἀλληλουιά-
ριον τοῦ ἤχου· Ἀπόστολος: Κυρ. ε´ νηστ., «Χριστὸς παραγε-
νόμενος ἀρχιερέυς» (Ἐβρ. θ´ 11-14)· Εὐαγγέλιον ὁμοίως,
«Παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τοὺς δώδεκα» (Ματ. ι´ 32-45). Κα-
θεξῆς ἡ λειτουργία τοῦ μεγάλου Βασιλείου· εἰς τὸ Ἐξαιρέτως
«Ἐπὶ σοὶ χαίρει». Κοινωνικὸν «Αἰνεῖτε».

Τῇ αὐτῇ Κυριακῇ ἐσπέρας. Εἰς τὴν θ´. Ἀπολυτίκια «Ἐξ ὕψους κατήλθες», Δόξα, «Ἐν σοί, μήτερ»· ἡ ὑπακοὴ τοῦ ἤχου.

Εἰς τὸν ἑσπερινόν. Εἰς τὸ «Κύριε, ἐκέκραξα», κατασκευαστικὰ τοῦ πλ. δ´ ἤχου 4 «Σὲ τὸν βασιλέα» (ζήτει ἐν τέλει τοῦ Τριωδίου), τὰ 3 τῆς ἡμέρας προσόμοια τοῦ Τριωδίου «Πτωχεύσας ὁ πλούσιος» καὶ 3 τοῦ Μηναίου (7 Ἀπρ.) «Μάρτυς ἀθλοφόρε» κ.λπ., Δόξα, Καὶ νῦν, τὸ ἐν συνεχείᾳ θεοτοκίον «Φῶς ἡ τεκοῦσα». Εἴσοδος, «Φῶς ἰλαρόν», τὸ μέγα προκείμενον «Ἐδωκας κληρονομίαν». Ἀπόστιχα, ὡς ἐν τῷ Τριωδίῳ· «Νῦν ἀπολύεις» τρισάγιον κ.λπ., ὡς ἐσημειώθησαν τῇ Κυριακῇ τῆς Τυρινῆς ἐσπέρας.

7. Δευτέρα πρὸ τῶν Βαΐων. Καλλιοπίου καὶ Ἀκυλίνης μαρτύρων († 304). Γεωργίου ὁσίου ἐπισκ. Μυτιλήνης († θ´ αἰ.).

8. Τρίτη πρὸ τῶν Βαΐων. Ἀγάβου, Ῥούφου, Φλέγοντος, Ἐρμού κ.λπ. ἀποστόλων. Κελεστίνου Ῥώμης (432), Ἰωάννου νεομάρτυρος τοῦ ἐν Κῶ (1669).

9. Τετάρτη πρὸ τῶν Βαΐων. Εὐψυχίου μάρτυρος (362). Βαδίου ἱερομάρτυρος, τῶν ἐν Περσίδι μαρτύρων (362-4).

Τῇ Τετάρτῃ πρωί. Αἱ ἀκολουθίαι πᾶσαι ὡς προοδηλωται.

Ὁ ἑσπερινὸς μετὰ προηγιασμένης. Εἰς τὸ «Κύριε, ἐκέκραξα» τὸ ἰδιόμελον «Πλούσιος ἐν πάθει» (δίζ), τὸ μαρτυρικὸν ἅπαξ, τὰ 3 προσόμοια τῆς σειρᾶς τοῦ Τριωδίου, καὶ ἐκ τοῦ Μηναίου (10 Ἀπριλίου) τὰ 3 προσόμοια εἰς 4, Δόξα, Καὶ νῦν, τὸ προσόμοιον θεοτοκίον. Εἴσοδος, «Φῶς ἰλαρόν», ἀναγνώσματα τοῦ Τριωδίου, «Κατευθυνθήτω» καὶ τὰ λοιπὰ τῆς προηγιασμένης.

10. Πέμπτη πρὸ τῶν Βαΐων. Τερεντίου, Πομπηίου, Μαξίμου, Ἐπαμεινώνδου, Μιλτιάδου καὶ ἐτέρων 35 μαρτύρων (γ´ αἰ.). Γρηγορίου Ε´ ΚΠόλεως ἱερομάρτυρος († Πάσχα 4 Ἀπριλίου 1821).

Σημείωσις. Ἐνθα τυχὸν τιμᾶται ὁ ἅγιος Γρηγόριος Ε´, συμψάλλεται καὶ ἡ ἀκολουθία αὐτοῦ (ἐξ ἰδιαιτέρας φυλλάδος ἢ ἐν τέλει τοῦ Μηναίου), κατὰ τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ Τυπικοῦ (πρὸβλ. Τ.Μ.Ε. 9 Μαρτίου, περ. β´, §§ 4-5). Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγέλιον τοῦ ἁγίου (13ης Νοεμβρίου, Ἐβρ. ζ´ 26-η´ 2. Ἰω. ι´ 9-16).

11. Παρασκευὴ πρὸ τῶν Βαΐων. Ἀντίπα ἐπισκόπου Περγάμου († 92). Τρυφαίνης ὁσίας τῆς ἐν Κυζίκῳ.

Τῷ πρωί. Αἱ ἀκολουθίαι πᾶσαι ὡς προοδηλωται.

Ὁ ἑσπερινὸς μετὰ προηγιασμένης. Ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Λαζάρου ὡς ἐν τῷ Τριωδίῳ. Εἰς τὸ «*Κύριε, ἐκέκραξα*» –ἀπὸ τοῦ στίχου «*Ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σοι*»– τὸ ἰδιόμελον «*Τὴν ψυχωφελῆ πληρώσαντες τεσσαρακοστήν, καὶ τὴν ἁγίαν ἑβδομάδα*» (δῖς), τὸ μαρτυρικὸν (ἅπαξ) καὶ τὰ τοῦ Λαζάρου 5 ἰδιόμελα (ἀνὰ μίαν), Δόξα, «*Ἐπιστὰς τῷ μνήματι Λαζάρου*», Καὶ νῦν, «*Τὴν ψυχωφελῆ πληρώσαντες τεσσαρακοστήν, βοήσωμεν*» (τὸ μέγα). Εἴσοδος, «*Φῶς ἰλαρόν*», τὰ ἀναγνώσματα τοῦ Τριωδίου, «*Κατευθυνθήτω*» καὶ τὰ λοιπὰ τῆς προηγιασμένης.

Τῆ Παρασκευῆ ἑσπέρας. Εἰς τὸ μικρὸν ἀποδείπνον. Μετὰ τὸ «*Ἄξιον ἐστὶ*» ψάλλεται ὁ ἐν τῷ Τριωδίῳ κανὼν τοῦ ἁγίου Λαζάρου μετὰ στίχου «*Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι*» μετὰ τὴν θ' ὥδην ἐπαναλαμβάνεται ὁ εἰρμὸς αὐτῆς «*Ἐποίησε κράτος*» καὶ εὐθὺς τρισάγιον κ.λπ., κοντάκιον «*Ἡ πάντων χαρά*», «*Κύριε, ἐλέησον*» (μ'), «*Ὁ ἐν παντί καιρῷ*», «*Ἄσπιλε, ἀμόλυντε*» καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ἀποδείπνου (λεγόμενα χῦμα ἀπὸ τοῦ ἀναλογίου). Ἀπόλυσις μετὰ τοῦ «*Εὐξώμεθα*» καὶ τὸ «*Δι' εὐχῶν*» (τυπικὸν Τριωδίου §60).

12. † Σάββατον τοῦ Λαζάρου. Βασιλείου ἐπισκόπου Παρίου τοῦ ὁμολογητοῦ (η' αἰ.). Ἀνθούσης ὁσίας (801).

Ἡ ἀκολουθία ὡς ἐν τῷ Τριωδίῳ (τυπ. Τριωδ. §61).

Εἰδήσεις. 1. Ἐφεξῆς μέχρι τῆς Κυριακῆς τῶν ἁγίων Πάντων παύει ἡ χρῆσις τῆς Παρακλητικῆς.

2. Ἀπὸ σήμερον μέχρι τῆς Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ εἰς μὲν τὸν ὄρθρον ἡ «*Τιμιωτέρα*» δὲν στιχολογεῖται, ἀλλὰ ψάλλεται ἀντ' αὐτῆς ἡ θ' ὥδη τοῦ κανόνος ἐκάστης ἡμέρας, εἰς δὲ τὴν λειτουργίαν μετὰ τὸ Ἐξαίρετως δὲν ψάλλεται τὸ «*Ἄξιον ἐστίν*».

3. Ἀπὸ σήμερον μέχρι τῆς Κυριακῆς τῆς Πεντηκοστῆς τὸ «*Εἶδομεν τὸ φῶς*» δὲν ψάλλεται.

4. Ἐπίσης ἀπὸ σήμερον μέχρι τῆς Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ μνημόσυνον δὲν τελεῖται, μνημονεύονται ὅμως τὰ ὀνόματα, ἂν δεῆση, τῶν θεωμάτων, ψαλλομένων εἰς τὸ τέλος τῆς λειτουργίας τῶν τεσσάρων

τροπαρίων «Μετὰ πνευμάτων δικαίων» κ.τ.λ. (βλέπε Τ.Μ.Ε., σ. 352, σημ. 35).

Εἰς τὸ μεσουκτικόν. Μετὰ τὸ τρισάγιον κ.λπ. τὸ ἀπολυτίκιον «Τὴν κοινὴν ἀνάστασιν».

Εἰς τὸν ὄρθρον. Εἰς τὸ «Θεὸς Κύριος» τὸ ἀπολυτίκιον «Τὴν κοινὴν ἀνάστασιν» τρίς. Τὸ κάθισμα «Κατοικίρας τῆς Μάρθας» (δῖς) καὶ τὰ ἀναστάσιμα εὐλογητάρια, αἴτησις μετ' ἐκφωνήσεως «Ὅτι ἠυλόγηταί σου» καὶ τὸ κάθισμα «Ἡ πηγὴ τῆς σοφίας» (δῖς). Εὐθύς «Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι» καὶ ὁ ν' ψαλμὸς χῦμα. Κανόνες καὶ τετραῶδια κατὰ τὴν ἐν τῷ Τριωδίῳ τάξιν (τὰ τροπάρια μετὰ στίχου «Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι»)· ἀπὸ γ' καὶ ς' ὥδης ὡς ἐν τῷ Τριωδίῳ. Καταβασίαι οἱ εἰρμοὶ τοῦ Τριωδίου «Ἐργὸν διοδεύσας»· (ἀντὶ τῆς στιχολογίας τῆς ὥδης τῆς Θεοτόκου) ἢ θ' ὥδη ἀμφοτέρων τῶν τετραῶδιων κανόνων (μετὰ τοῦ ἀνωτέρω στίχου) καὶ εἶτα ὁ εἰρμὸς «Κυρίως Θεοτόκον». Ἐξαποστειλάρια «Ἅγιος Κύριος» [τὸ «Ἐψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν» δὲν ψάλλεται σήμερον] καὶ τοῦ Τριωδίου «Λόγω σου, Λόγε» δῖς, «Διὰ Λαζάρου σε, Χριστὸς» ἅπαξ. Εἰς τοὺς αἴνους τὰ 8 ἰδιόμελα τοῦ ἁγ. Λαζάρου κατὰ σειρὰν, Δόξα, «Μέγα καὶ παράδοξον θαῦμα», Καὶ νῦν, «Ἐπερευλογημένη», δοξολογία μεγάλη, «Σήμερον σωτηρία».

Εἰς τὴν λειτουργίαν. Τὰ τυπικὰ καὶ εἰς τοὺς μακαρισμοὺς ἢ γ' ὥδη τοῦ α' καὶ ἢ ς' ὥδη τοῦ β' κανόνος. Ἄν ψαλοῦν ἀντίφωνα, λέγονται τὰ συνήθη τῆς λειτουργίας (τῶν «καθημερινῶν»· βλέπε εἰς τὰς γεν. τυπικὰς διατάξεις), ἀλλὰ μὲ ἐφύμνια εἰς μὲν τὸ δεύτερον «Σῶσον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ, ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν», εἰς δὲ τὸ τρίτον «Τὴν κοινὴν ἀνάστασιν». Εἰσοδικὸν «Δεῦτε προσκυνήσωμεν... Σῶσον ἡμᾶς... ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν». Μετὰ τὴν εἴσοδον, μόνον τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς «Τὴν κοινὴν ἀνάστασιν» καὶ τὸ κοντάκιον «Ἡ πάντων χαρὰ». Ἄντὶ τρισαγίου «Ὅσοι εἰς Χριστόν». Προκείμενον καὶ ἀλληλουϊάριον τῆς ἑορτῆς· Ἀπόστολος: Σαββάτου τοῦ Λαζάρου, «Βασιλείαν ἀσάλευτον» (Ἐβρ. ιβ' 28-ιγ' 8)· Εὐαγγέλιον: ὁμοίως, «Ἦν τις ἀσθενῶν Λάζαρος» (Ἰω. ια' 1-45). Καθεξῆς ἢ θ. λειτουργία τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου. Εἰς τὸ «Ἐξαιρέτως» ὁ α' εἰρμὸς τῆς θ' ὥδης «Τὴν ἀγνὴν ἐνδόξως τιμῶμεν».

Κοινωνικὸν «Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον ἀλληλοῦα» ἀντὶ τοῦ Εἶδομεν τὸ φῶς «Τὴν κοινήν ἀνάστασιν». Ἀπόλυσις «Ὁ ἀναστάς ἐκ νεκρῶν...»

13. † ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ. «Ἡ εἰς Ἱερουσαλήμ εἴσοδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ». Μαρτίνου πάπα Ῥώμης ὁμολογητοῦ († 655), Ζωίλου καὶ λοιπῶν μαρτύρων. [Ἐπέτειος τῆς ἀποφράδος ἡμέρας τῆς ὑπὸ τῶν Φράγγων γενομένης ἀλώσεως τῆς Κων/λεως (13 Ἀπριλίου 1204)].

Ἡ ἀκολουθία ὡς ἐν τῷ Τριωδίῳ (τυπικὸν Τριωδίου §§63-65).

Εἰς τὴν θ´. Ἀπολυτίκιον «Τὴν κοινήν ἀνάστασιν»· κοντάκιον «Ἡ πάντων χαρά».

Εἰς τὸν ἔσπερινόν. Ὁ προοιμιακὸς καὶ τὸ Ψαλτήριον. Εἰς τὸ «Κύριε, ἐκέκραξα», τὰ ἰδιόμελα «Σήμερον ἡ χάρις» κ.λπ. εἰς 6 (δευτεροῦντες τὸ α´), Δόξα, Καὶ νῦν, «Σήμερον ἡ χάρις». Εἴσοδος κ.λπ. καὶ τὰ ἀναγνώσματα. Ἀπόστιχα ὡς ἐν τῷ Τριωδίῳ. Ἀπολυτίκια «Τὴν κοινήν ἀνάστασιν», Δόξα, τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, «Συνταφέντες σοι διὰ τοῦ βαπτίσματος». Ἀπόλυσις «Ὁ ἐπὶ πάλου ὄνου καθεσθῆναι καταδεξάμενος διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεός».

Εἰς τὸ μεσονυκτικόν. Μετὰ τὸν ν´ ψαλμὸν τὰ στιχηρὰ τῆς λιτῆς, ὡς ἐν τῷ Τριωδίῳ· τρισάγιον κ.λπ. καὶ ἀπολυτίκιον «Συνταφέντες σοι».

Εἶδησις. Κατὰ τὴν παροῦσαν μεγάλην Ἑβδομάδα θὰ τελεστοῦν τρεῖς θ. λειτουργίαι προηγιασμένων δώρων.

Εἰς τὸν ὄρθρον. Μετὰ τὸν ἐξάψαλμον, εἰς τὸ «Θεὸς Κύριος» τὰ ἐν τῷ ἔσπερινῷ ἀπολυτίκια. [Τὸ Ψαλτήριον καὶ ὁ πολυέλεος.] Καθίσματα τὰ τοῦ Τριωδίου κατὰ σειράν.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ. Τὸ α´ ἀντίφωνον τῶν ἀναβαθμῶν τοῦ δ´ ἤχου. Προκειμενον, ἤχος δ´, ψαλμὸς η´, «Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον»· στίχος «Κύριε ὁ Κύριος ἡμῶν, ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ τῇ γῆ» καὶ ἡ λοιπὴ τάξις τοῦ εὐαγγελίου τοῦ ὄρθρου, ὡς ἐν τῷ Τριωδίῳ.

ΚΑΝΩΝ, ὁ ἐν τῷ Τριωδίῳ μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς 6 «ἄνευ στίχων», πλὴν Δόξα, Καὶ νῦν, εἰς τὰ δύο τελευταῖα τροπάρια ἐκάστης ὠδῆς· ἀπὸ γ´ ὠδῆς ἢ ὑπακοῆ τῆς ἑορτῆς· ἀφ´ ς´ τὸ κον-

τάκιον μετὰ τοῦ οἴκου τῆς ἑορτῆς καὶ τὰ συναξάρια τοῦ Μηναίου καὶ τοῦ Τριωδίου.

ΚΑΤΑΒΑΣΙΑΙ οἱ εἰρμοὶ τοῦ κανόνος «*Ῥφθησαν αἱ πηγαί*»· (ἀντὶ τοῦ *Τὴν τιμωτέραν*) ἢ θ' ὥδῃ τοῦ κανόνος τῆς ἑορτῆς καὶ εἶτα πάλιν ὁ εἰρμὸς «*Θεὸς Κύριος*».

ΕΞΑΠΟΣΤΕΙΛΑΡΙΟΝ «*Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν*» ἐκ τρίτου, μετὰ τὸ ὅποσον ἀναγινώσκεται παρὰ τοῦ ἱερέως ἢ εὐχῇ *Εἰς τὸ εὐλογεῖσαι Βαῖα «Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χειροβίμῃ».*

Εἰς τοὺς Αἰνοὺς, τὰ 4 ἰδιόμελα τῆς ἑορτῆς (ἀνὰ μίαν), Δόξα, Καὶ νῦν, «*Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα*». Δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπολυτίκιον «*Συνταφέντες σοι*».

Εἰς τὴν λειτουργίαν. Ἀντίφωνα τῆς ἑορτῆς ὡς ἐν τῷ Τριωδίῳ. Εἰσοδικὸν «*Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· Θεὸς Κύριος καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν. Σῶσον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ, ὁ ἐπὶ πύλου ὄνου καθεσθείς, ψάλλοντάς σοι ἀλληλουῖα*».

ΜΕΤΑ ΤΗΝ Εἰσοδὸν μόνον τὰ ἀπολυτίκια «*Τὴν κοινήν ἀνάστασιν*», «*Συνταφέντες σοι*» καὶ τὸ κοντάκιον «*Τῷ θρόνῳ ἐν οὐρανῷ*». Τρισάγιον.

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ. Προκείμενον καὶ ἀλληλουιάριον τῆς ἑορτῆς· Ἀπόστολος Κυρ. Βαΐων, «*Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε*» (Φιλιπ. δ' 4-9)· Εὐαγγέλιον ὁμοίως, «*Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα*» (Ἰω. ιβ' 1-18).

Καθεξῆς ἢ θ. λειτουργία τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου. Εἰς τὸ Ἐξαιρέτως ὁ εἰρμὸς τῆς θ' ὥδῆς «*Θεὸς Κύριος*». Κοινωνικὸν «*Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· ἀλληλουῖα*»· ἀντὶ τοῦ *Εἶδομεν*, τὸ «*Τὴν κοινήν ἀνάστασιν*». Ἀπόλυσις ὡς εἰς τὸν ἑσπερινόν. Εἶτα ὁ λαὸς προσέρχεται καὶ λαμβάνει ἐκ τοῦ ἱερέως κλάδους βαΐων.

Τῇ αὐτῇ Κυριακῇ ἑσπέρας. Εἰς τὴν θ'. Ἀπολυτίκια «*Τὴν κοινήν ἀνάστασιν*», Δόξα, «*Συνταφέντες σοι*»· κοντάκιον «*Τῷ θρόνῳ ἐν οὐρανῷ*».

Εἰς τὸν ἑσπερινόν. Τὰ 3 ἑσπέρια ἰδιόμελα τῆς ἑορτῆς, εἰσοδος κ.λπ. καὶ τὰ ἀπόστιχα, κατὰ τὴν ἐν τῷ Τριωδίῳ τάξιν. Μετὰ τὸ «*Νῦν ἀπολύεις*» ψάλλεται ὁ διὰ τὸ ἀπόδειπνον κανὼν «*Ἰωσήφ τὴν σωφροσύνην*», μετὰ στίχου «*Δόξα σοι, ὁ Θεὸς*

ἡμῶν, δόξα σοι». Ἐν τέλει τῆς θ' ᾠδῆς ὁ εἰρμὸς «Ἀλλότριον τῶν μητέρων». Εὐθὺς τρισάγιον κ.λπ., τὸ «Θεοτόκε παρθένε» καὶ τὰ λοιπὰ ὡς συνήθως ἐν ταῖς Κυριακαῖς τῆς μεγ. Τεσσαρακοστῆς. Ἀπόλυσις «Ἐρχόμενος ὁ Κύριος ἐπὶ τὸ ἐκούσιον πάθος διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν, Χριστὸς ὁ ἀληθινός...», εἰς δὲ τὴν συγχώρησιν τὸ σταυροθεοτοκίον «Σφαγὴν σου τὴν ἄδικον».

Σημείωσις. Ἡ ὡς ἄνω ἀπόλυσις τηρεῖται κατὰ πάσας τὰς ἱεράς ἀκολουθίας μέχρι τῆς μεγ. Τετάρτης. Ἐπίσης εἰς τὰς ἀπολύσεις τῶν ἀκολουθιῶν τῆς μεγ. Ἑβδομάδος δὲν μνημονεύεται ὁ ἅγιος τοῦ Μηναίου, καθότι δὲν συμψάλλεται ἡ ἀκολουθία αὐτοῦ.

Ὁ ὄρθρος τῆς μεγ. Δευτέρας (ψαλλόμενος συνήθως τῇ Κυριακῇ ἑσπέρας). Ἡ ἀκολουθία τελεῖται ὡς εἰθισταὶ καὶ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Τ.Μ.Ε. (Τυπ. Τριωδίου §67). Τὸ τροπάριον «Ἴδου ὁ νυμφίος ἔρχεται» ἐκ τρίτου, μετὰ καταλήξεων εἰς τὸ α' «προστασίαις τῶν ἀσωμάτων σῶσον ἡμᾶς», εἰς τὸ β' «πρεσβείαις (τοῦ ἁγίου τοῦ ναοῦ) σῶσον ἡμᾶς» καὶ εἰς τὸ γ' «διὰ τῆς Θεοτόκου ἐλέησον ἡμᾶς». Μετὰ τὸ κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον τοῦ Τριωδίου ἀναγινώσκειται τὸ μηνολόγιον τῆς 14ης Ἀπριλίου καὶ τὸ ὑπόμνημα τοῦ Τριωδίου. Μετὰ τὸ «Ἄγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι», τρισάγιον κ.λπ., καὶ τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας («Ὁ Ἰακώβ ᾠδύρετο»)· ἀπόλυσις «Ἐρχόμενος ὁ Κύριος».

- 14. † Μεγάλη Δευτέρα.** «Μνεῖαν ποιούμεθα Ἰωσήφ τοῦ παγκάλου καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Κυρίου καταραθείσης καὶ ξηρανθείσης συκῆς». Ἀριστάρχου, Πούδη καὶ Τροφίμου ἐκ τῶν 70. Θωμαΐδος μάρτυρος, Δημητρίου νεομάρτ. τοῦ ἐν Τριπόλει († 1803).

Τῆ μεγάλης Δευτέρας πρωί. [Ἀναγινώσκονται πέντε καθίσματα τοῦ Ψαλτηρίου (δ' -η').] Εἶτα αἱ ὄραι λιταὶ μετὰ τοῦ τροπαρίου «Ἴδου ὁ νυμφίος» καὶ τοῦ κοντακίου «Ὁ Ἰακώβ ᾠδύρετο», καὶ ἐν συνεχείᾳ ὁ ἑσπερινὸς μετὰ Προηγιασμένης (Τυπ. Τριωδίου §§ 68 καὶ 69).

Τῆ μεγ. Δευτέρας ἑσπέρας, τὸ μέγα ἀπόδειπνον μετὰ τοῦ τριωδίου κανόνος αὐτοῦ (Τυπ. Τριωδίου §§ 23 καὶ 70).

Ὁ ὄρθρος τῆς **μεγ. Τρίτης**, ὡς ἔχει ἐν τῷ Τριωδίῳ (Τυπ. Τριωδίου §§ 71 καὶ 67). Εἰς τὸ α΄ «Ἴδου ὁ νυμφίος» κατάληξις «προεσβείαις τοῦ προδρομοῦ σῶσον ἡμᾶς», εἰς δὲ τὰ ἄλλα δύο ὡς προεσημειώθη. Μετὰ τὸν ν΄ ψαλμὸν εὐθύς αἴτησις, διότι ὁ κανὼν δὲν ἔχει α΄ ὠδήν.

15. † Μεγάλη Τρίτη. «Ἡ παραβολὴ τοῦ Κυρίου περὶ τῶν δέκα παρθένων». Κρήσκεντος μάρτυρος. Λεωνίδου μάρτυρος (ἐπισκόπου Ἀθηνῶν).

Τῆ μεγάλη Τρίτη πρωὶ [ἀναγινώσκονται ἕτερα πέντε καθίσματα τοῦ Ψαλτηρίου (θ΄-ιγ΄) καὶ εἶτα] αἱ ὥραι λιταί, μὲ τὸ ἀπολυτικίον καὶ τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας. Ἐν συνεχείᾳ ὁ ἔσπερινὸς μετὰ Προηγιασμένης (Τυπ. Τριωδίου §§ 72 καὶ 73).

Τῆ μεγ. Τρίτη ἑσπέρας, τὸ μέγα ἀπόδειπνον μετὰ τοῦ τριωδίου κανόνος αὐτοῦ (Τυπ. Τριωδίου §§ 23 καὶ 74).

Ὁ ὄρθρος τῆς **μεγάλης Τετάρτης** ὡς ἔχει ἐν τῷ Τριωδίῳ (Τυπ. Τριωδίου § 67). Εἰς τὸ α΄ «Ἴδου ὁ νυμφίος» κατάληξις «δυναίμει τοῦ σταυροῦ σου σῶσον ἡμᾶς», εἰς δὲ τὰ ἄλλα δύο ὡς προεσημειώθη.

16. † Μεγάλη Τετάρτη. «Μνεΐα τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον μύρω πόρνης γυναικός». Ἀγάπης, Εἰρήνης καὶ Χιονίας μαρτύρων. Χαρίσσης, Νίκης καὶ τῶν σὺν αὐταῖς μαρτύρων († 258).

Τῆ μεγάλη Τετάρτη πρωὶ [ἀναγινώσκονται ἕτερα ε΄ καθίσματα τοῦ Ψαλτηρ. (ιδ΄-κ΄) καὶ εἶτα] αἱ ὥραι λιταί, μὲ τὸ ἀπολυτικίον καὶ τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας. Ἐν συνεχείᾳ ὁ ἔσπερινὸς μετὰ Προηγιασμένης (Τυπ. Τριωδίου §§ 75-76).

Σήμερον εἴθισται εἰς τοὺς ἰ. ναοὺς ὅπως τελεῖται καὶ τὸ μυστήριον τοῦ ἱεροῦ εὐχελαίου.

Τῆ μεγάλη Τετάρτη ἑσπέρας, τὸ μικρὸν ἀπόδειπνον μετὰ τοῦ τριωδίου κανόνος αὐτοῦ (Τυπ. Τριωδίου §77).

Ὁ ὄρθρος τῆς **μεγ. Πέμπτης** (ψαλλόμενος συνήθως τὴν ἑσπέραν τῆς μεγ. Τετάρτης). Ἡ ἀκολουθία ὡς εἴθισται καὶ ὡς ἔχει ἐν τῷ Τριωδίῳ. Μετὰ τὸ «Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι», τρισάγιον κ.λπ., [«Ὅτε οἱ ἔνδοξοι μαθηταί»,] ἡ προφητεία τῆς α΄ ὥρας μετὰ τοῦ τροπαρίου αὐτῆς, ἡ ἐκτενὴς καὶ ἀπόλυσις «Ὁ δι΄ ὑπερβάλλουσαν ἀγαθότητα ὁδὸν ἀρίστην τὴν ταπεινω-

σιν ὑποδείξας ἐν τῷ νίψαι τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ μέχρι σταυροῦ καὶ ταφῆς συγκαταβάς ἡμῖν Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεός...» καὶ τὸ «Δι' εὐχῶν».

17. † Μεγάλη Πέμπτη. «Τὸν ἱερὸν νιπτῆρα ἐορτάζομεν, τὸν μυστικὸν δεῖπνον, τὴν ὑπερφυᾶ προσευχὴν καὶ τὴν προδοσίαν αὐτῆν». Συμεὼν ἱερομάρτυρος τοῦ ἐν Περσίδι († 344). Ἀγαπητοῦ Ῥώμης († 536), Ἀδριανοῦ μάρτυρος († 251), Μακαρίου ἐπισκόπου Κορίνθου († 1805).

Εἶδησις. Σήμερα κατὰ τὴν προσκομιδὴν ἐξάγεται καὶ δεύτερος ἄμνος, ὅς, μετὰ τὸν ἐν τῇ θ. λειτουργίᾳ καθαγιασμὸν καὶ τὴν μετὰ τοῦτον προσεκτικὴν ἀποξήρανσιν αὐτοῦ, φυλάσσεται διὰ τὰς καθ' ὄλον τὸ ἔτος ἀνάγκας τοῦ λογικοῦ ποιμίνου.

Τῇ μεγ. Πέμπτῃ πρωί. Ὁ ἑσπερινὸς μετὰ τῆς θ. λειτουργίας τοῦ μεγ. Βασιλείου, ὡς εἴθισται καὶ ὡς ἐν τῷ Τριωδίῳ (Τυπ. Τριωδίου §79). Προκείμενον καὶ ἀλληλουϊάριον τῆς μεγ. Πέμπτης· Ἀπόστολος, «Ἐγὼ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυρίου» (Α' Κορ. ια' 23-32)· Εὐαγγέλιον ὁμοίως, «Οἶδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ Πάσχα γίνεται» (Μτθ. κς' 2-20, Ἰω. ιγ' 3-17, Μτθ. κς' 21-39, Λκ. κβ' 43-44, Μτθ. κς' 40-κς' 5), καὶ καθεξῆς ἡ θ. λειτουργία τοῦ μεγ. Βασιλείου. Ἄντι χειρουβικοῦ καὶ κοινωνικοῦ, τὸ τροπάριον «Τοῦ δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ»· τὸ αὐτὸ καὶ ἄντι τοῦ Εἶδομεν τὸ φῶς (καὶ τοῦ Πληρωθήτω). Εἰς τὸ Ἐξαιρέτως «Ἐπὶ σοὶ χαιρέι». Ἀπόλυσις ὡς ἐν τῷ ὄρθρω «Ὁ δι' ὑπερβάλλουσαν ἀγαθότητα...»

Τὴν ἑσπέραν τῆς μεγάλης Πέμπτης. Ὁ ὄρθρος τῶν παθῶν τοῦ Κυρίου. Ἡ ἀκολουθία ἅπασα κατὰ τὴν ἐν τῷ Τριωδίῳ τάξιν (Τυπ. Τριωδίου §80). Μετὰ τὸ «Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι», τρισάγιον κ.λπ., τὸ ἀπολυτίκιον «Ἐξηγόρασας ἡμᾶς» καὶ ἡ ἐκτενής. Ἀπόλυσις «Ὁ ἐμπτυσμοὺς καὶ μάστιγας καὶ κολαφισμοὺς καὶ σταυρὸν καὶ θάνατον ὑπομείνας διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν, Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν».

18. † Μεγάλη Παρασκευή. «Τὰ ἅγια καὶ φρικτὰ πάθη τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἔτι δὲ μνεία τῆς τοῦ εὐγνώμονος ληστοῦ ἐν τῷ σταυρῷ ὁμολογίας». Ἰωάν-

νου όσιου. Σάββα του στρατηλάτου και μάρτυρος, Ἀθανασίας όσιας τῆς ἐξ Αἰγίνης.

Τῆ μεγάλη Παρασκευῆ πρωί. Ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τῶν μεγάλων ὥρῶν, κατὰ τὴν ἐν τῷ Τριωδίῳ τάξιν (Τυπ. Τριωδίου §§81-83). Μετὰ τὴν εὐχὴν τῆς θ' ὥρας «*Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ*», ἡ (μικρὰ) ἀπόλυσις «*Ὁ ἐμπτυσμούς και μάστιγας*».

Ὁ ἑσπερινός του μεγάλου Σαββάτου (τῆς ἀποκαθλώσεως), ἀρχόμενος ἀμέσως μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θ' ὥρας. Ἡ ἀκολουθία ψάλλεται ὡς ἐν τῷ Τριωδίῳ (Τυπ. Τριωδίου §84). Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν «*Εἶη τὸ κράτος*» οἱ χοροὶ ἄρχονται τῶν ἀποστίχων «*Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρὸν*» κ.λπ., ἐνῶ οἱ ἱερεῖς τελοῦν τὴν περιφορὰν τοῦ ἐπιταφίου και τοῦ ἱ. Εὐαγγελίου μετὰ λιτανείας, ὡς εἴθισται. Ἐμπροσθεν τοῦ κουβουκλίου οἱ ψάλται Δόξα, Καὶ νῦν, τὸ ἰδιόμελον «*Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον*»· εἶτα «*Νῦν ἀπολύεις*», τρισάγιον κ.λπ., τὰ ἀπολυτικά «*Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ... κηδεύσας ἀπέθετο*», Δόξα, Καὶ νῦν, «*Ταῖς μυροφόροις γυναιξίν... ἐδείχθη ἀλλότριος*». Ἀπόλυσις «*Ὁ δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους και διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν τὰ φρικτὰ πάθη και τὸν ζωοποιὸν σταυρὸν και τὴν ἐκούσιον ταφήν σαρκὶ καταδεξάμενος Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν*».

Ὁ ὄρθρος του μεγ. Σαββάτου «Ἐπιτάφιος Θρηῆνος». Ἡ ἀκολουθία ψάλλεται εἴτε τὴν ἑσπέραν τῆς μεγ. Παρασκευῆς εἴτε τὴν α' πρωινήν του μεγ. Σαββάτου, ὡς εἴθισται (Τυπ. Τριωδίου §85). Εἰς τὸ ἁσματικὸν τρισάγιον τῆς μεγ. δοξολογίας γίνεται ἡ λιτάνευσις τοῦ Ἐπιταφίου και τοῦ ἱ. Εὐαγγελίου. Ἄμα τῆ ἐπανόδῳ ἐν τῷ ναῷ ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ «*Πρόσσωμεν*», «*Εἰρήνη πᾶσι*», «*Σοφία*», αἶρει τὸν ἐπιτάφιον ἐκ τοῦ κουβουκλίου και εἰσέρχεται εἰς τὸ ἱ. βῆμα, ἐνῶ ψάλλονται τὰ τροπάρια «*Ὅτε κατήλθες*», κ.λπ.· Εἶτα τὸ τροπάριον «*Ὁ συνέχων τὰ πέρατα*», τὸ προκειμένον, ἡ προφητεία, τὸ ἕτερον προκειμένον, ὁ Ἀπόστολος (τὸ ἀλληλουιάριον ζῆτει εἰς τὸ βιβλίον τοῦ «Πραξαποστόλου»), ὁ δὲ ἱερεὺς ἀπὸ τῶν βημοθύρων τὸ Εὐαγγέλιον. Ἀπόλυσις «*Ὁ δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους και διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, τὰ φρικτὰ πάθη και τὸν ζωοποιὸν σταυρὸν και τὴν ἐκούσιον ταφήν σαρκὶ καταδεξάμενος*».

19. † Μέγα Σάββατον. «Ἡ θεόσωμος ταφή καὶ ἡ εἰς ἄδου κάθοδος τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ». Παφνουτίου ἱερομάρτυρος, Φιλίππας μάρτυρος, Γεωργίου ἐπισκ. Πισιδίας τοῦ ὁμολογητοῦ.

Τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ πρωί. Ὁ μέγας ἑσπερινὸς μετὰ τῆς θ. λειτουργίας τοῦ μεγ. Βασιλείου, ὡς εἴθισται (Τυπ. Τριωδίου §86). Εἴσοδος μετ' Εὐαγγελίου, «Φῶς ἰλαρόν», τὰ ἀναγνώσματα (τὸ α' «Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεός», τὸ δ' «Ἐγένετο λόγος Κυρίου» καὶ τὸ ιε' «Ἔτους ὀκτωκαιδεκάτου») κ.λ. ἀντὶ χειρουβικῆς ὁ ἀρχαῖος ὕμνος «Σιγήσατω πᾶσα σὰρξ». Κοινωνικὸν «Ἐξηγήρθη ὡς ὁ ὑπνῶν Κύριος καὶ ἀνέστη σῶζων ἡμᾶς· ἀλληλουία». Ἀντὶ τοῦ Εἶδομεν τὸ φῶς ψάλλεται εἰρομολογικῶς εἰς ἦχον β' τὸ «Μνήσθητι εὐσπλαγγνε καὶ ἡμῶν, καθὼς ἐμνημόνευσας τοῦ ληστοῦ, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν». Απόλυσις «Ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν».

20. † ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΣΧΑ. «Η ΖΩΗΦΟΡΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ». Θεοδώρου ὀσίου τοῦ Τριχινᾶ· Ζακχαίου ἀποστόλου, Ἀθανασίου ὀσίου κτίτορος Μεγ. Μετεώρου († 1310)· Ἀναστασίου Β' Ἀντιοχείας, ἱερομάρτυρος (ζ' αἰ.).

Τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ ἑσπέρας. Ἡ παννυχίς. Περὶ ὥραν 11ην μ.μ. τὸ μεσονυκτικὸν τῆς Ἀναστάσεως (τυπικὸν Πεντηκοσταρίου §1): Μετὰ τὸν ν' ψαλμὸν (χῦμα), ψάλλεται (ἀργῶς) ὁ κανὼν «Κύματι θαλάσσης» μετὰ στίχον εἰς τὰ τροπάρια «Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι», εἰς δὲ τὰ δύο τελευταῖα ἐκάστης ὥδης (καὶ τῆς η' ὥδης) Δόξα, Καὶ νῦν· ἀλλ' οὔτε ἐπαναλαμβάνομεν τοὺς εἰρμούς ἐκάστης ὥδης ὡς καταβασίαν* (πλὴν τοῦ εἰρμοῦ τῆς θ'), οὔτε αἰτήσεις λέγονται οὔτε μεσῶδιον κάθισμα οὔτε κοντάκιον καὶ οἶκος οὔτε τὸ «Αἰνοῦμεν, εὐλογοῦμεν» οὔτε τὸ «Τὴν Θεοτόκον καὶ μητέρα», οὔτε θυμιάσις γίνεται εἰς τὴν θ'. Μετὰ τὴν θ' ὥδην λέγεται αὐθις ὁ εἶρμος αὐτῆς «Μὴ ἐποδύρου μου» καὶ εὐθὺς τρισάγιον

* Οἱ εἰρμοὶ δὲν ἐπαναλαμβάνονται, διότι καταβασίαι ψάλλονται κανονικῶς μόνον εἰς τὸν ὄρθρον.

κ.λπ., τὸ ἀναστάσιμον ἀπολυτίκιον «Ὅτε κατήλθες», ἡ ἐκτενής καὶ ἡ μικρὰ ἀπόλυσις «Ὁ ἀναστάς ἐκ νεκρῶν».

Εἶδησις. Ἐπὶ τῆς σήμερον (Κυριακῆς τοῦ Πάσχα) μέχρι τῆς Κυριακῆς τῆς Πεντηκοστῆς τὸ «Βασιλεῦ οὐράνιε» δὲν λέγεται.

Ἡ τελετὴ τῆς ἀναστάσεως. Ὁ ἱερεὺς ἐνδεδυμένος ὁλόκληρον τὴν ἱερατικὴν στολὴν καὶ κρατῶν τὸ ἰ. Εὐαγγέλιον καὶ λαμπάδα ἀνημμένην ἐκ τῆς ἀκοιμήτου κανδήλας τῆς ἀγ. τροπέξης, ἐξέρχεται τοῦ ἰ. βήματος ψάλλον εἰς ἦχον πλ. α' τὸν ὕμνον «Δεῦτε λάβετε φῶς...», ὃν ἐπαναλαμβάνουν πολλάκις οἱ χοροὶ ἐναλλάξ. Εἶτα ὁ ἱερεὺς καὶ οἱ χοροὶ ψάλλουν τὸ στιχηρὸν «Τὴν ἀνάστασίν σου, Χριστὲ σωτήρ», ἕως οὔ φθάσουν εἰς τὴν ἐξέδραν, ἔνθα ὁ ἱερεὺς ἀναγινώσκει τὸ β' ἑωθινὸν Εὐαγγέλιον «Διαγενομένου τοῦ Σαββάτου» (Ματθ. ις' 1-8)· οἱ χοροὶ «Δόξα σοι, Κύριε, δόξα σοι» καὶ εὐθὺς ἄρχεται

Ὁ ὄρθρος. Ὁ ἱερεὺς ἀφοῦ θυμιάσῃ τρις τὸ ἰ. Εὐαγγέλιον, ἐκφωνεῖ «Δόξα τῇ ἀγία καὶ ὁμοουσίῳ» καὶ ψάλλει εἰς ἦχον πλ. α' τὸ ἀναστάσιμον τροπάριον «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν» τρις· εἶτα οἱ χοροὶ τὸ αὐτὸ ἐξάκις, ἐνῶ ὁ ἱερεὺς θυμιῶν κύκλω τὸ Εὐαγγέλιον λέγει τοὺς 4 στίχους «Ἀναστήτω ὁ Θεός» κ.λπ. καὶ τὰ Δόξα, Καὶ νῦν· εἶτα ὁ ἱερεὺς αὐθις «Χριστὸς ἀνέστη» καὶ οἱ χοροὶ τὸ ἀκροτελεύτιον αὐτοῦ «καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζῶν χαρισάμενος». Εὐθὺς συναπτῆ μεγάλῃ, ἐκφώνησις «Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα», καὶ ἐπανερχόμεθα εἰς τὸν ναὸν ψαλλομένου τοῦ εἰρμοῦ τῆς α' ᾠδῆς τοῦ Πάσχα «Ἀναστάσεως ἡμέρα».

ΚΑΝΩΝ ὁ τοῦ Πάσχα [εἰς 6, ἢ τοι ὁ εἰρμὸς δις καὶ τὰ τροπάρια ἐκάστης ᾠδῆς εἰς 4 μὲ στίχον «Δόξα τῇ ἀγία ἀναστάσει σου, Κύριε», Δόξα, εἰς τὸ προτελευταῖον, Καὶ νῦν, εἰς τὸ τελευταῖον]. Εἰς τὸ τέλος ἐκάστης ᾠδῆς πάλιν ὁ εἰρμὸς αὐτῆς καταβασία, τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» τρις καὶ τὸ «Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς» ἅπαξ, καὶ γίνεται μικρὰ συναπτῆ μετὰ τῆς οἰκείας ἐκφωνήσεως ὡς ἐν τῷ Τριωδίῳ ἢ τῷ Ἱερατικῷ. Ἐπὶ γ' ᾠδῆς ἢ ὑπακοῆ «Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον»· ἀφ' ἧς τὸ κοντάκιον μετὰ τοῦ οἴκου τῆς ἑορτῆς, τὰ συναξάρια τοῦ Μηναίου καὶ τοῦ Πεντηκοσταρίου καὶ εὐθὺς «Ἀνάστασιν Χριστοῦ» τρις καὶ «Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς» ἐπίσης τρις χῆμα. Ἐν συνεχείᾳ αἱ λοι-

παί ὤδαί. Εἰς τὴν ἐκφώνησιν «Τὴν Θεοτόκον καὶ μητέρα» ψάλλεται ἢ θ' ὠδὴ τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν μεγαλυναρίων ὡς ἑξῆς·

*Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ἐθελουσίως παθόντα καὶ ταφέ-
ντα καὶ ἐξαναστάνα τριήμερον ἐκ τάφου. «Φωτίζου, φωτί-
ζου».*

*Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ἐξαναστάνα τριήμερον ἐκ τά-
φου Χριστὸν τὸν ζωοδότην. «Φωτίζου, φωτίζου».*

*Χριστὸς τὸ καινὸν Πάσχα, τὸ ζωόθυτον θῦμα, ἀμνὸς Θεοῦ
ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν κόσμου. «Ὡ θείας, ὦ φίλης».*

*Σήμερον πᾶσα κτίσις ἀγάλλεται καὶ χαίρει, ὅτι Χριστὸς
ἀνέστη καὶ ἄδης ἐσκυλεύθη. «Ὡ θείας, ὦ φίλης».*

*Δόξα. Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τῆς τρισυποστάτου καὶ ἀδι-
αιρέτου θεότητος τὸ κράτος. «Ὡ Πάσχα τὸ μέγα».*

*Καὶ νῦν. Χαῖρε, παρθένε, χαῖρε· χαῖρε, εὐλογημένη· χαῖρε,
δεδοξασμένη· σὸς γὰρ υἱὸς ἀνέστη τριήμερος ἐκ τάφου. «Ὡ
Πάσχα τὸ μέγα».*

*Ἡ καταβασία «Ὁ ἄγγελος ἐβόα τῇ κεχαριτωμένῃ· ἀγνή
παρθένε, χαῖρε καὶ πάλιν ἐρῶ, χαῖρε, ὁ σὸς υἱὸς ἀνέστη τριή-
μερος ἐκ τάφου. Φωτίζου, φωτίζου», «Χριστὸς ἀνέστη» γ' καὶ
«Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς» ἅπαξ· μικρὰ συναπτὴ μετ' ἐκφωνήσεως
«Ὅτι σὲ αἰνοῦσι» καὶ εὐθὺς μόνον τὸ ἐξαποστειλάριον τοῦ
Πάσχα «Σαρκὶ ὑπνώσας» τρίς.*

*Εἰς τοὺς Αἰνοὺς τὰ 4 ἀναστάσιμα «Ὑμνοῦμέν σου, Χρι-
στὲ» κ.λπ. καὶ εἰς τοὺς στίχους αὐτῶν τὰ στιχηρὰ «Πάσχα
ιερόν» κ.τ.λ., Δόξα, Καὶ νῦν, «Ἀναστάσεως ἡμέρα» μετὰ τοῦ
«Χριστὸς ἀνέστη» (γ').*

ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ. Εὐθὺς μετὰ τὸ τρίτον «Χριστὸς
ἀνέστη» ὁ προεστὼς (ἢ ὁ ἱερεὺς) ἀναγινώσκει τὸν κατηχη-
τικὸν λόγον Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «Εἴ τις εὐσεβὴς καὶ*

* Εἰς τὴν θέσιν αὐτήν ἔχουν τὸν παρόντα κατηχητικὸν λόγον τὸ Πεντη-
κοστάριον καὶ τὰ ἀρχαῖα Τυπικά (βλέπε καὶ εἰς τὸ ἐγκρίσει τῆς Ἱερᾶς Συ-
νόδου «Ἱερατικόν» τῆς Ἀποστ. Διακονίας τοῦ ἔτους 2002, ἐπιμελεία π. Κων.
Παπαγιάννη).

φιλόθεος», μεθ' ὃν ὁ α' χορὸς ψάλλει τὸ ἀπολυτίκιον «Ἡ τοῦ στόματός σου καθάπερ πυρσός»*.

Εἰς τὴν λειτουργίαν. Τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» δεκάκις ὡς προοδηθῆλται (τοῦ ἱερέως θυμιῶντος ὡς ἔθος). Ἀντίφωνα τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν ἐφθυμνίων αὐτῶν, ὡς ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ Ἀποστόλου. Εἰσοδικὸν «Ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν, Κύριον ἐκ πηγῶν Ἰσραήλ. Σῶσον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ, ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν...»

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕἰΣΟΔΟΝ, τὸ τροπάριον «Χριστὸς ἀνέστη», ἡ ὑπακοὴ «Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον» καὶ τὸ ἀναστάσιμον κοινάκιον «Εἰ καὶ ἐν τάφῳ». Ἀντὶ τρισσαγίου «Ὅσοι εἰς Χριστόν». Ἀπόστολος –μετὰ τοῦ προκειμένου αὐτοῦ– Κυρ. Πάσχα, «Τὸν μὲν πρῶτον λόγον» (Πρξ. α' 1-9)· Εὐαγγέλιον ὁμοίως, «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος» (Ἰω. α' 1-17). Καθεξῆς ἡ θ. λειτουργία τοῦ ἱ. Χρυσσοστόμου. Εἰς τὸ Ἐξαιρέτως «Ὁ ἄγγελος ἐβόα... Φωτίζου, φωτίζου».

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ «Σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε, πηγῆς ἀθανάτου γεύσασθε» (ἄνευ ἀλληλουαία)· ψάλλεται δὲ ἐκ τρίτου ἢ μετὰ τῶν ἐφεξῆς στίχων αὐτοῦ**.

Μέγα τὸ μυστήριον τῆς σῆς, Χριστέ, ἀναστάσεως. «Σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε».

Δείπνω παραγέγονας ἐκὼν πάθος ὁ ἀθάνατος. «Σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε».

Τότε καὶ ὁ ἄδης συναντήσας, ἐπικράνθη λογοθετούμενος, ψυχὰς ἀπαιτούμενος. «Σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε».

Τότε καὶ Μαρία ἡ μυρίασσα εὐφράνθη, προσκνήσασα Θεὸν πρὸ τοῦ μνήματος. «Σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε».

Εἶπατε τῷ Πέτρῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἀποστόλοις, ὅτι ἀνέστη ἐκ νεκρῶν ὁ ἀθάνατος. «Σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε».

Μετὰ τὴν θ. κοινωνίαν τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» ἄπαξ· τὸ αὐτὸ τρεῖς σύντομον (εἰς ἧχον β') ἀντὶ τοῦ Εἶη τὸ ὄνομα.

* Ὁ κατηχητικὸς λόγος καὶ τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ ἱ. Χρυσσοστόμου λέγονται μόνον σήμερον.

** Οἱ παρόντες στίχοι εὐρηγται εἰς τὸν σιναϊτικὸν κώδικα 150, τοῦ 9ου-10ου αἰῶνος (Τυπικὰ Δημητριεύσκη 1,174).

ΑΠΟΛΥΣΙΣ «Ὁ ἀναστάς ἐκ νεκρῶν», ἐν τέλει τῆς ὁποίας ὁ ἱερεὺς ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν λαὸν ἐκφωνεῖ «Χριστὸς ἀνέστη», καὶ ὁ λαὸς ἀποκρίνεται «Ἀληθῶς ἀνέστη» (τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται τρις), εἶτα ὁ ἱερεὺς «Δόξα τῇ αὐτοῦ τριήμερῳ ἐγέρσει», καὶ ὁ λαὸς «Προσκυνοῦμεν αὐτοῦ τὴν τριήμερον ἔγερσιν» (ἅπαξ)· εἶτα (ἀντὶ τοῦ Δι' εὐχῶν) ὁ ἱερεὺς ψάλλει ἢ ἐκφωνεῖ ὁλόκληρον τὸ «Χριστὸς ἀνέστη».

Εἰδήσεις. 1. Ἡ τάξις αὐτῆ τῆς θ. λειτουργίας τηρεῖται καθ' ἅπασαν τὴν διακαινησίμον ἐβδομάδα, ἐναλλασσομένων τῶν ἀναγνωσμάτων.

2. Ἀπὸ τῆς Κυριακῆς μέχρι τοῦ Σαββάτου τῆς διακαινησίμου, ὡς καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀποδόσεως τοῦ Πάσχα, ἀντὶ ὧρῶν, ἀποδείπνου καὶ μεσονυκτικοῦ λέγεται ἡ **ἐναρκτηριος ἀκολουθία** ἐπαναλαμβανομένη τρις (ὡς ἔχει ἐν τῷ Πεντηκοσταρίῳ ἢ τῷ Ὁρολογίῳ), καὶ εἶτα γίνεται μικρὰ ἀπόλυσις, ἐπισφραγιζομένη διὰ τοῦ «Χριστὸς ἀνέστη».

3. Ἀπὸ σήμερον μέχρι τοῦ Σαββάτου τῆς διακαινησίμου ἐβδομάδος εἰς τὸν ἑσπερινὸν τὸ Ψαλτήριον δὲν ἀναγινώσκεται καὶ τὸ «Νῦν ἀπολύεις» μετὰ τοῦ τρισαγίου καταλιμπάνεται· εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ ὄρθρου καταλιμπάνεται ἡ δοξολογία· εἰς τὴν θ. λειτουργίαν ἀντὶ τοῦ «Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου» ψάλλεται τρις τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» συνήθως εἰς ἦχον β' στιχηραρικόν.

4. Ἐὰν γένηται ἐν τῇ διακαινησίμῳ ἐβδομάδι ἀστοκλασία, ἀντὶ τοῦ Θεοτόκε παρθέने ψάλλεται τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» (Τ.Μ.Ε. Προθεωρία §11).

5. Κατὰ τὴν διακαινησίμον ἐπίσης ἐβδομάδα ἀντὶ τῆς συνήθους νεκρωσίμου ἀκολουθίας ψάλλεται ἡ ἀναστάσιμος ἐξόδιος ἀκολουθία (ὄρα εἰς Εὐχολόγιον).

6. Τὰ ἀντίφωνα τοῦ Πάσχα καὶ τὸ εἰσοδικὸν «Ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε» εἰθισται νῦν νὰ «ψάλλωνται ἀπαράλλακτα καθ' ἐκάστην ἡμέραν μέχρι τῆς ἀποδόσεως· καὶ τοὶ τὰ ἀρχαῖα τυπικὰ ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Ἀντιπάσχα διατάττουσιν ἕναρξιν τῶν τυπικῶν καὶ μακαρισμῶν, καὶ ἀντὶ εἰσοδικοῦ ὀρίζουσι τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν... ὁ ἀναστάς ἐκ νεκρῶν» (Τ.Μ.Ε., Προθεωρία §37).

7. Ἐπίσης μέχρι τῆς ἀποδόσεως τοῦ Πάσχα ἀντὶ τοῦ Εἶδομεν τὸ φῶς ψάλλεται εἰς πάσας τὰς θ. λειτουργίας τὸ «Χριστὸς ἀνέστη», εἰς ἀπάσας τὰς ἀκολουθίας ἀπόλυσις λέγεται «Ὁ ἀναστάς ἐκ νεκρῶν...», ἀντὶ δὲ τοῦ Δι' εὐχῶν ὁ ὕμνος «Χριστὸς ἀνέστη».

Τῇ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα ἑσπέρας. Ἀντὶ τῆς θ' ὥρας ἡ ἐναρκτηριος ἀκολουθία τοῦ Πάσχα.

Εἰς τὸν ἑσπερινόν. «Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ», τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» δεκάκις, ὡς εἰς τὸν ὄρθρον, ἢ μεγ. συναπτή καὶ ἢ ἐκφώνησις «Ὅτι πρέπει σοι». Ἐσπέρια, εἰς στίχους 6, τὰ ἐν τῷ Πεντηκοσταρίῳ ἀναστάσιμα, Δόξα, «Τὸν σωτήριον ὑμῶν», Καὶ νῦν, «Παρήλθεν ἡ σκιὰ τοῦ νόμου».

ΕἰΣΟΔΟΣ μετ' Εὐαγγελίου, «Φῶς ἴλαρόν» καὶ τὸ μέγα προκειμένον «Τίς θεὸς μέγας» κατὰ τὴν ἐν τῷ Πεντηκοσταρίῳ τάξιν.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ. Εὐθύς «Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι ἡμᾶς» καὶ κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν ὁ ἱερεὺς ἀναγινώσκει ἀπὸ τῶν βημοθύρων τὸ Εὐαγγέλιον «Οὔσης ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ» (Ἰω. κ' 19-25), τὸ ὁποῖον, ἐφόσον καθίσταται δυνατὸν, ἐπαναλαμβάνεται καὶ παρ' ἄλλων κατὰ τὰς ὠρισμένας περιόδους αὐτοῦ εἰς διαφόρους γλώσσας. Μετὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ α' χορὸς «Δόξα σοι, Κύριε, δόξα σοι», ἢ ἐκτενής, τὸ «Καταξιώσον» κ.τ.λ., ὡς συνήθως.

ΑΠΟΣΤΙΧΑ. Τὸ στιχηρὸν «Ἡ ἀνάστασις σου, Χριστέ σωτήρ» καὶ εἰς τοὺς στίχους αὐτῶν τὰ 4 στιχηρὰ «Πάσχα ἱερόν», Δόξα, Καὶ νῦν, «Ἀναστάσεως ἡμέρα» μετὰ τοῦ «Χριστὸς ἀνέστη» τρίς.

ΑΠΟΛΥΣΙΣ (διαλογικῶς) «Ὁ ἀναστάς ἐκ νεκρῶν Χριστός», ὡς ἐσημειώθη εἰς τὸ τέλος τῆς θ. λειτουργίας.

21. † Δευτέρα τῆς διακαινησίμου. Ἰανουαρίου ἱερομάρ. († 305). Ἀλεξάνδρου τῆς βασιλίσσης· Ἀναστασίου Α' Ἀντιοχείας, ὁσίου († 599)· Μαξίμου Κων/πόλεως († 434). Ἦχος β'.

Εἰς τὸν ὄρθρον. «Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ», τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» δεκάκις, ἢ μεγ. συναπτή καὶ ἢ ἐκφώνησις «Ὅτι πρέπει σοι» ἢ ἀκολουθία ψάλλεται κατὰ τὴν διάταξιν τῆς χθές, ἀλλὰ ἀφ' ἧς ὠδῆς τοῦ κανόνος μόνον τὸ κοντάκιον τοῦ πάσχα καὶ τὸ συναξάριον τῆς ἡμέρας· εἶτα τὸ «Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι» καὶ τὰ λοιπά.

Εἰς τὴν λειτουργίαν. Ἀντίφωνα κ.λ., ὡς χθές· Ἀπόστολος τῆς ἡμέρας, «Υπέστρεψαν οἱ ἀπόστολοι» (Πρξ. α' 12-17, 21-26)· Εὐαγγέλιον ὁμοίως, «Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε» (Ἰω. α' 18-28) καὶ καθεξῆς ἡ θ. λειτουργία, ὡς χθές.

22. † Τρίτη τῆς διακαινησίμου. Θεοδώρου ὁσίου τοῦ Συκεώτου († 613)· Ναθαναὴλ ἀποστόλου (α΄ αἰ.), Θεοχάρους καὶ Ἀποστόλου ὁσίων τῶν ἐν Ἄρτη, Νεάρχου μάρτυρος. Ἦχος γ΄.

[Τῇ Τρίτῃ τῆς διακαινησίμου μνήμη τῶν νεοφανῶν μαρτύρων Ῥαφαὴλ, Νικολάου, Εἰρήνης τῶν ἐν Λέσβῳ· ὡσαύτως μνήμη τῶν ὁσιομαρτύρων τῆς μονῆς Μεταμορφώσεως Νταοῦ Πεντέλης.]

Ἡ ἀκολουθία κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ Πεντηκοσταρίου Ἀπόστολος Τρίτης διακαιν., «*Σταθεὶς ὁ Πέτρος σὺν τοῖς ἑνδεκα*» (Πρξ. β΄ 14-21)· Εὐαγγέλιον ὁμοίως, «*Ὁ Πέτρος ἀναστάς ἔδραμεν*» (Λκ. κδ΄ 12-35).

23. † Τετάρτη τῆς διακαινησίμου. † Γεωργίου μεγαλομάρτυρος τοῦ τροπαιοφόρου († 303). Ἦχος δ΄.

Ἄντὶ τῆς θ΄ ὥρας ἡ ἐναρκτήριος ἀκολουθία τοῦ Πάσχα.

Εἰς τὸν ἑσπερινόν. Τὸ «*Χριστὸς ἀνέστη*» δεκάκις, ὡς εἰς τὸν ὄρθρον. Ἐσπέρια, εἰς στίχους 8, ἀναστάσιμα 4 τοῦ δ΄ ἤχου καὶ τοῦ ἁγίου ἕτερα 4 «*Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσι*» κ.λπ., Δόξα, τὸ ἰδιόμελον αὐτοῦ «*Ἀξίως τοῦ ὀνόματος*», Καὶ νῦν, τὸ α΄ θεοτοκίον τοῦ ἤχου «*Ὁ διὰ σὲ θεοπάτωρ*». Εἴσοδος μετὰ θυμιατοῦ, «*Φῶς ἱλαρόν*», τὸ μέγα προκειμένον «*Φωνῇ μου πρὸς Κύριον*», ὡς ἐν τῷ Πεντηκοσταρίῳ, καὶ τὰ ἀναγνώσματα τοῦ Μηναίου. Εἰς τὰ ἀπόστιχα τὸ ἀναστάσιμον στιχηρὸν «*Κύριε, ἀνελθὼν*» καὶ εἰς τοὺς στίχους αὐτῶν τὰ 4 στιχηρὰ «*Πάσχα ἱερόν*», Δόξα, τοῦ ἁγίου «*Τὸν νοερόν ἀδάμαντα*», Καὶ νῦν, «*Ἀναστάσεως ἡμέρα*» μετὰ τοῦ «*Χριστὸς ἀνέστη*» ἅπαξ, ὁ β΄ χορὸς τὸ ἀπολυτίκιον «*Ὡς τῶν αἰχμαλώτων*» καὶ ὁ α΄ χορὸς αὐθις τὸ «*Χριστὸς ἀνέστη*». Ἀπόλυσις ἡ τοῦ Πάσχα διαλογικῶς.

Μεσονυκτικὸν ἡ ἐναρκτήριος ἀκολουθία τοῦ Πάσχα.

Εἰς τὸν ὄρθρον. Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τῆς μεγ. συναπτῆς «*Ὅτι πρέπει σοι*» ἐπακολουθεῖ τὸ «*Ἐκ νεότητός μου*» καὶ ἡ λοιπὴ συνήθης τάξις τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ ὄρθρου, Τρίτης ιβ΄ ἐβδ. Λουκᾶ, «*Προσέχετε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων*» (Λκ. κα΄ 12-19)· εἶτα «*Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι*» ἅπαξ χῆμα, καὶ ἄνευ τοῦ ν΄ ψαλμοῦ (ὅς τις καταλιμπάνεται) τὰ Δόξα, Καὶ νῦν,

καὶ τὸ ἰδιόμελον τοῦ ἁγίου, ὡς ἐν τῷ Μηναιῷ. Ὁ ἱερεὺς τὸ «Σῶσον, ὁ Θεός». Κανόνες, ὁ τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν εἰρημῶν αὐτοῦ καὶ ὁ ὁμοίωμας κανὼν τοῦ μεγαλομάρτυρος «Ἐπερ ἥλιον ἐξήστραψεν» ἀνά 4. Ἐν τῷ τέλει ἐκάστης ὥδης ὁ εἰρημὸς αὐτῆς, τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» γ', «Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς» ἅπαξ καὶ μικρὰ συναπτή μετὰ τῆς οἰκείας ἐκφωνήσεως. Ἀπὸ γ' ὥδης ἡ ὑπακοή «Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον» καὶ τὸ κοντάκιον τοῦ Πάσχα «Εἰ καὶ ἐν τάφῳ»: ἀφ' ε' τὸ κοντάκιον μετὰ τοῦ οἴκου τοῦ μεγαλομάρτυρος καὶ τὸ συναξάριον τῆς ἡμέρας: εἶτα «Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι» τρις χῦμα καὶ «Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς» ἐπίσης τρις χῦμα. Ἐν συνεχείᾳ αἱ ὥδαι ζ' καὶ η'· εἶτα (ἀντὶ τῆς ὥδης τῆς Θεοτόκου) ψάλλονται –εἰς 4 μεγαλυνάρια τῆς ἑορτῆς– ἢ θ' ὥδη τοῦ κανόνος τοῦ Πάσχα καὶ –εἰς τὸ προῦμνιον «Ἄγιε τοῦ Θεοῦ»– δύο τροπάρια τῆς θ' ὥδης τοῦ ἁγίου, Δόξα, τὸ γ', Καὶ νῦν, τὸ θεοτοκίον, ὁ εἰρημὸς «Ὁ ἄγγελος ἐβόα... Φωτίζου, φωτίζου», «Χριστὸς ἀνέστη» γ' καὶ «Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς» ἅπαξ, μικρὰ συναπτή μετ' ἐκφωνήσεως «Ὅτι σὲ αἰνοῦσιν». Ἐξαποστειλάρια, τῆς ἑορτῆς «Σαρκὶ ὑπνώσας», τοῦ ἁγίου «Ἐαρ ἡμῖν ἐξέλαμψε» καὶ αὐθις τὸ «Σαρκὶ ὑπνώσας». Εἰς τοὺς αἶνους, εἰς στίχους 8, στιχηρὰ ἀναστάσιμα 4, τοῦ ἁγίου προσόμοια 4 «Δεῦτε τὴν πανέορτον» κ.λπ. –εἰς στίχους τὰ δύο τελευταῖα «Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει καὶ ὡσεὶ κέδρος ἢ ἐν τῷ Λιβάνῳ πληθυνθήσεται», «Τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῆ αὐτοῦ ἐθαυμάστωσεν ὁ Κύριος»–, καὶ εἰς τοὺς στίχους αὐτῶν τὰ 4 στιχηρὰ τοῦ Πάσχα «Πάσχα ἱερόν» κ.λπ., Δόξα, τοῦ μεγαλομάρτυρος «Ἀνέτειλε τὸ ἔαρ», Καὶ νῦν, «Ἀναστάσεως ἡμέρα», μετὰ τοῦ «Χριστὸς ἀνέστη» γ'.

Εἰς τὴν λειτουργίαν. Ἀντίφωνα καὶ εἰσοδικὸν τοῦ Πάσχα. Μετὰ τὴν εἴσοδον «Χριστὸς ἀνέστη», «Ὡς τῶν αἰχμαλώτων», ἡ ὑπακοή «Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον» καὶ τὸ κοντάκιον «Εἰ καὶ ἐν τάφῳ». Ἀντὶ τρισαγίου, «Ὅσοι εἰς Χριστόν». Προκείμενον τῆς 23ης Ἀπρ.: Ἀπόστολος: τοῦ ἁγίου, Σαβ. δ' ἐβδ. Πρξ., «Κατ' ἐκεῖνον τὸ καιρὸν ἐπέβαλεν ὁ Ἡρώδης» (Πρξ. ιβ' 1-11): Εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας, Τετ. διακαίν., «Εἰστήκει ὁ Ἰωάννης» (Ἰω. α' 35-52). Καθεξῆς ἢ θ. λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου· κοινωνικὸν «Σῶμα Χριστοῦ» [εἰς τοὺς ἐπ' ὄνοματι

τοῦ ἁγίου τιμωμένους ναοὺς «*Εἰς μνημόσυνον*»· ἀντὶ τοῦ *Εἶδομεν*, τοῦ *Πληρωθήτω* καὶ τοῦ *Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου* τὸ «*Χριστὸς ἀνέστη*». Ἀπόλυσις ἢ τοῦ Πάσχα διαλογικῶς.

24. † Πέμπτη τῆς διακαινησίμου. Ἐλισάβετ τῆς ὁσίας. Δούκα νεομάρτυρος τοῦ ῥάπτου ἐκ Μυτιλήνης († 1564), Νικολάου νεομάρτυρος τοῦ ἐν Μαγνησίᾳ († 1776). Ἔχος πλ. α΄.

[Τῇ Πέμπτῃ τῆς διακαινησίμου μνήμη τοῦ νεομάρτυρος Μιχαὴλ τοῦ Εὐρυτάνος (21 Μαρτίου 1544) ἐν τῇ γενετείρᾳ αὐτοῦ Γρανίτση.]

Ἡ ἀκολουθία ὡς ἐν τῷ Πεντηκοσταρίῳ· εἰς τὴν λειτουργίαν Ἀπόστολος Πέμ. διακαιν., «*Εἶπε Πέτρος πρὸς τὸν λαόν*» (Πρξ. β΄ 38-43)· Εὐαγγέλιον ὁμοίως, «*Ἀνθρωπὸς τις ἦν*» (Ἰω. γ΄ 1-15).

25. † Παρασκευὴ τῆς διακαινησίμου. «Τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς». † Μάρκου τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ (α΄ αἰ.). Ἔχος πλ. β΄. (Πρβλ. τυπικὸν 25ης Ἀπρ. §§1-2 καὶ 23ης Ἀπρ. §§4-6.)

Ἀντὶ τῆς θ΄ ὥρας ἢ ἐναρκτήριος ἀκολουθία τοῦ Πάσχα.

Εἰς τὸν ἑσπερινόν. Εἰς τὸ «*Κύριε, ἐκέκραξα*» (εἰς στίχους 10) ἀναστάσιμα στιχηρὰ 4, τῆς Θεοτόκου προσόμοια 3 καὶ τοῦ ἀποστόλου ἕτερα 3, Δόξα, τοῦ Πεντηκοσταρίου «*Τίς λαλήσει*», Καὶ νῦν, «*Τίς μὴ μακαρίσει σε*» [ἐνθα ἐορτάζεται ὁ ἀπόστολος, Δόξα, τοῦ μηναίου «*Σοῦ ἐξεχύθη χάρις*», Καὶ νῦν, «*Τίς λαλήσει*»]. Εἴσοδος, «*Φῶς ἰλαρόν*», καὶ τὸ μέγα προκείμενον «*Ἀγαπήσω σε, Κύριε*» μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ. Εἰς τὰ ἀπόστιχα (ἄρχεται ὁ β΄ χορὸς) «*Τὴν ἀνάστασίν σου, Χριστέ σωτήρ*» εἶτα στίχος «*Τὸ πρόσωπόν σου λιτανεύσουσιν οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ*» καὶ τὰ 3 προσόμοια τῆς Θεοτόκου* (τὰ δύο τελευταῖα

* Καταχωρίζεται ὧδε τὸ γ΄ προσόμοιον ληφθὲν ἐκ χειρογράφων κωδίκων, καθόσον τὸ εἰς τὰ ἔντυπα Πεντηκοστάρια κατακεχωρισμένον εἶναι ἐλλιπές (ὄρα Π. Β. Πάσχου, «*Λειτουργικῶν κενῶν συμπλήρωσις*», Ἐκκλησία, ΝΗ΄, 1981, σελ. 408-410).

Χαίροις ἢ Ζωοδόχος Πηγῆ, ἢ ἀενάως ἀναβλύζουσα χάριτας, ἢ βροῦσις τῶν ἱαμάτων, ἢ πᾶσαν νόσον ἰσχύν, ἀσθενῆ καὶ φαύλην ἀπελέγχουσα· τυ-

εις τοὺς στίχους αὐτῶν), Δόξα, τοῦ ἀποστόλου «Δεῦτε τῆς οὐρανόου», Καὶ νῦν, «Ἀναστάσεως ἡμέρα», τὸ «Χριστὸς ἀνέστη», τὸ ἀπολυτίκιον «Ἀπόστολε ἄγιε», καὶ αὐτὶς τὸ «Χριστὸς ἀνέστη»*. Ἀπόλυσις ἢ τοῦ Πάσχα διαλογικῶς.

Μεσονυκτικὸν ἢ ἐναρκτήριος ἀκολουθία τοῦ Πάσχα.

Εἰς τὸν ὄρθρον. Τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» (ι´) καὶ τὰ εἰρηνικά. Εἶτα οἱ κανόνες, τοῦ Πάσχα μετὰ στίχου «Δόξα τῇ ἀγίᾳ ἀναστάσει σου, Κύριε», τῆς Θεοτόκου μετὰ στίχου «Ὑπεραγία Θεοτόκε» καὶ τοῦ εὐαγγελιστοῦ μετὰ στίχου «Ἀπόστολε τοῦ Χριστοῦ». ἐν τέλει ἐκάστης ὥδης ἐπαναλαμβάνεται καταβασία ὁ εἰρμὸς τοῦ Πάσχα, τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» (γ´), «Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς» (ἄπαξ), μικρὰ συναπτὴ μετὰ τῆς ἐκάστοτε οἰκείας ἐκφωνήσεως. Ἀπὸ γ´ ὥδης κοντάκιον τοῦ Πάσχα καὶ κοντάκιον καὶ οἶκος τοῦ εὐαγγελιστοῦ· εἶτα τὰ μεσώδια καθίσματα τοῦ Μηναίου καὶ τῆς Θεοτόκου. Μετὰ τὴν ε´ ὥδην τὸ κοντάκιον μετὰ τοῦ οἴκου τῆς Θεοτόκου καὶ τὸ συναξάριον τοῦ Μηναίου καὶ τοῦ Πεντηκοσταρίου, «Ἀνάστασιν Χριστοῦ» (γ´), «Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς» (γ´). Μετὰ τὴν ζ´ καὶ ἠ´ ὥδην ψάλλεται ἡ θ´ ὥδὴ τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν 4 μεγαλυναρίων (ἀνευ τῶν Δόξα, Καὶ νῦν), ἡ θ´ τῆς Θεοτόκου καὶ ἡ θ´ τοῦ ἀγίου (εἰς δὲ τὰ δύο τελευταῖα τροπάρια Δόξα, Καὶ νῦν). Ἐξαποστειλάρια «Σαρκὶ ὑπνώσας», τοῦ Μηναίου καὶ τῆς Θεοτόκου. Εἰς τοὺς αἶνους ἀπὸ τοῦ στίχου «Τοῦ ποιῆσαι ἐν αὐτοῖς κρῖμα ἔγγραπτον» στιχηρὰ ἀναστάσιμα 2, τῆς Θεοτόκου 3, καὶ τοῦ ἀποστόλου ἕτερα 3 μετὰ στίχων εἰς τὰ δύο τελευταῖα α) «Εἰς

φλῶν ἢ ἀνάβλεψις, καὶ λεπρῶν θεία κάθαρσις· σθένος ἀρρώστων, παρειμένων ἀνόρθωσις, ἡ πηγάζουσα νοσημάτων πᾶν φάρμακον, ἀπασι τοῖς προστρέχουσι πιστῶς τῷ τεμένει σου, μέγα κοινὸν ἰατρεῖον, ἀμισθον ὄντως καὶ ἔτοιμον, Χριστοῦ μητρὸς Λόγου, τοῦ πηγάζοντος τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος.

* Παρατίθεται τὸ γνωστότερον σήμερον καὶ εὐρέως χρησιμοποιούμενον ἀπολυτίκιον τῆς Θεοτόκου Ζωοδόχου Πηγῆς. Ἦχος α´.

Ὁ ναὸς σου, Θεοτόκε, ἀνεδείχθη παράδεισος, ὡς ποταμοὺς ἀειζῶους ἀναβλύζων ἰάματα· ᾧ προσερχόμενοι πιστῶς, ὡς Ζωοδόχου ἐκ Πηγῆς, ῥῶσιν ἀντλοῦμεν, καὶ ζωὴν τὴν αἰώνιον· προσβέβυεις γὰρ σὺ τῷ ἐκ σοῦ τεχθέντι σωτηρίᾳ Χριστῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

πάσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτοῦ καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτοῦ», β) «Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποιήσιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα»· εἶτα τὰ «Πάσχα ἱερὸν» μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα, τὸ ἐν τοῖς ἑσπερίοις ἰδιόμελον τοῦ Μηναίου «Σοῦ ἐξεχύθη χάρις», Καὶ νῦν, «Ἀναστάσεως ἡμέρα», «Χριστὸς ἀνέστη» (τρὶς).

Εἰς τὴν λειτουργίαν. Μετὰ τὸ «Εὐλόγημένη» τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» δεκάκις. Ἀντίφωνα καὶ εἰσοδικὸν τοῦ Πάσχα. Μετὰ τὴν εἴσοδον «Χριστὸς ἀνέστη», τὸ ἀπολυτικίον τοῦ ἁγίου «Ἀπόστολε ἅγιε», ἡ ὑπακοὴ τοῦ Πάσχα «Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον», καὶ κοντάκια τὸ τῆς Θεοτόκου «Ἐξ ἀκνώτου σου» καὶ τὸ τοῦ Πάσχα «Εἰ καὶ ἐν τάφῳ». «Ὅσοι εἰς Χριστόν». Προκείμενον ἀποστολικόν· Ἀπόστολος: τοῦ εὐαγγελιστοῦ, Ἄπρ. 25, «Ταπεινώθητε ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ» (Α΄ Πέτ. ε΄ 6-14)· ἀλληλουιάριον τῆς Παρασκευῆς τοῦ Πάσχα· Εὐαγγέλιον: τῆς ἡμέρας, «Ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Καπερναοῦμ» (Ἰω. β΄ 12-22). Εἰς τὸ Ἐξαιρέτως «Ὁ ἄγγελος ἐβόα... Φωτίζου, φωτίζου». [Εἰς τὰ δίπτυχα, κατ' ἀπαίτησιν τοῦ Τ.Μ.Ε., τὸ μεγαλυνάριον «Ὑδωρ τὸ ζώηριον» (ζῆτει εἰς τὸ Πεντηκοστάριον).] Κοινωνικὸν «Σῶμα Χριστοῦ». Τὰ λοιπὰ ὡς ἐν τῇ διακαινησίμῳ ἑβδομάδι.

26. † Σάββατον τῆς διακαινησίμου. Βασιλέως ἐπισκόπου Ἀμασειᾶς ἱερομάρτ. († 332), Γλαφύρας καὶ Ἰούσας ὁσίων († 322). Ἦχος πλ. δ΄.

Ἡ ἀκολουθία ψάλλεται ὡς ἔχει ἐν τῷ Πεντηκοσταρίῳ. Εἰς τὴν λειτουργίαν Ἀπόστολος: ἡμέρας, «Κρατοῦντος τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ» (Πρξ. γ΄ 11-16)· Εὐαγγέλιον: ὁμοίως, «Ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ» (Ἰω. γ΄ 22-33).

27. † ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙΠΑΣΧΑ (Β΄ ΑΠΟ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ, ΤΟΥ ΘΩΜΑ). «Τὰ ἐγκαίνια τῆς (καθ' ἑβδομάδα ἀνακυκλουμένης) ἑορτῆς τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως καὶ ἡ τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ σωτήριος ὁμολογία». Συμεῶν ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων, συγγενοῦς τοῦ Κυρίου, ἱερομάρτυρος († 107). Ἐωθινὸν α΄.

Τῇ αὐτῇ Κυριακῇ· τῶν ἐκ Σαμοθράκης 5 νεομαρτύρων († 1835).

Ἦ Θ΄ τοῦ Πάσχα (ἐναρκτηρίου ἀκολουθία).

Εἰς τὸν ἑσπερινόν. «*Εὐλογητὸς ὁ Θεός*», «*Χριστὸς ἀνέστη*» τρίς (ἅπαξ ἐκ τοῦ βήματος καὶ ἀνὰ μίαν ὑπὸ τῶν χορῶν)· ὁ προοιμιακὸς ἄνευ τοῦ *Δεῦτε προσκυνήσωμεν* (ὡς καὶ ἐφεξῆς μέχρι τῆς ἀποδόσεως τοῦ Πάσχα), τὰ εἰρηνικὰ καὶ τὸ ψαλτήριον.

Εἰς τὸ «*ΚΥΡΙΕ, ΕΚΕΚΡΑΞΑ*» τὰ 6 ἰδιόμελα τῆς ἑορτῆς, Δόξα, Καὶ νῦν, «*Τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ἐπέστης, Χριστέ*».

Εἰσοδος, «*Φῶς ἰλαρόν*», «*Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν*».

ΑΠΟΣΤΙΧΑ τὰ 3 ἰδιόμελα τῆς ἑορτῆς, Δόξα, Καὶ νῦν, «*Φιλάνθρωπε, μέγα καὶ ἀνείκαστον*».

«*Νῦν ἀπολύεις*» τρισάγιον (ὃ περ ἀπὸ σήμερον καὶ ἐφεξῆς λέγεται ἐν πάσαις ταῖς ἀκολουθίαις, μόνον δ' ἐν ἀρχῇ τῶν ἀκολουθιῶν ἀντικαθίσταται ὑπὸ τοῦ «*Χριστὸς ἀνέστη*», οὐχὶ δὲ καὶ ἐν ἄλλοις σημείοις αὐτῶν), καὶ τὸ ἀπολυτίκιον «*Ἐσφραγισμένου τοῦ μνήματος*» (τρὶς). Ἀπόλυσις «*Ὁ ἀναστάς ἐκ νεκρῶν Χριστός...*» ἀντὶ τοῦ *Δι' εὐχῶν* ὁ ἱερεὺς τὸ «*Χριστὸς ἀνέστη*».

Εἰς τὸ μεσονυκτικόν. Μετὰ τὸν ν' ψαλμόν, ὁ τριαδικὸς κανὼν τοῦ α' ἤχου, τὰ διὰ τὴν λιτὴν στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς, ὡς ἐν τῷ Πεντηκοσταρίῳ, τὰ τριαδικὰ «*Ἄξιον ἐστί*», τρισάγιον κ.λπ. καὶ ἀπολυτίκιον «*Ἐσφραγισμένου τοῦ μνήματος*».

Εἰς τὸν ὄρθρον. Μετὰ τὸν ἐξάψαλμον, εἰς τὸ «*Θεὸς Κύριος*» τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς τρίς. Τὰ καθίσματα τῆς ἑορτῆς δις ἕκαστον (εὐλογητάρια δὲν ψάλλονται χάριν τῆς δεσποτικῆς ἑορτῆς). Εὐθύς οἱ ἀναβαθμοὶ «*Ἐκ νεότητός μου*» προκειμένον «*Ἐπαίνει, Ἱερουσαλήμ, τὸν Κύριον*» (τρὶς).

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ. Ἄπασα ἡ τάξις τοῦ ἑωθινοῦ (α') Εὐαγγελίου, τὸ ὁποῖον ἀναγινώσκεται ἐντὸς τοῦ ἰ. βήματος, ὡς ὅλα τὰ ἑωθινά· ὁ ν' ψαλμὸς ψάλλεται, καὶ γίνεται ἡ συνήθης προσκύνησις τοῦ Εὐαγγελίου.

ΚΑΝΩΝ ὁ τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς 6, «ἄνευ στίχων»· μετὰ τὴν γ' ὥδην ἢ ὑπακοὴ «*Ὡς ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν σου*»· μετὰ τὴν ς' τὸ κοντάκιον καὶ ὁ οἶκος τῆς ἑορτῆς, τὸ μηνολόγιον, καὶ τὸ ὑπόμνημα τῆς ἑορτῆς.

ΚΑΤΑΒΑΣΙΑΙ οἱ εἰρμοὶ τοῦ κανόνος τοῦ Πάσχα «*Ἀναστάσεως ἡμέρα*» (ἀντὶ τοῦ *Τὴν τιμιωτέραν*) ψάλλεται ἢ θ' ὥδη

τοῦ κανόνος τῆς σήμερον ἑορτῆς, ἢ τοι ὁ εἰρμός «Σὲ τὴν φαεινὴν λαμπάδα» καὶ τὰ ἐν συνεχείᾳ τροπάρια, ἐν τέλει δὲ καταβασία ὁ εἰρμός «Ὁ ἄγγελος ἐβόα... Φωτίζου, φωτίζου».

ΕΞΑΠΟΣΤΕΙΛΑΡΙΑ «Ἅγιος Κύριος» κ.λπ., τῆς ἑορτῆς «Ἐμῶν μελῶν χειρὶ σου» δὶς, «Σήμερον ἔαρ μυρίζει» ἅπαξ.

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΙΝΟΥΣ τὰ 3 προσόμοια τῆς ἑορτῆς εἰς 4, Δόξα, Καὶ νῦν, «Μεθ' ἡμέρας ὀκτώ». Δοξολογία μεγάλη καὶ τὸ ἀπολυτικίον «Ἐσφραγισμένου τοῦ μνήματος».

Εἰς τὴν λειτουργίαν. «Εὐλογημένη», «Χριστὸς ἀνέστη» τρίς, καὶ τὰ εἰρηνικά. Ἀντίφωνα καὶ εἰσοδικὸν τοῦ Πάσχα.

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟΝ (δὲν ψάλλεται πάλιν τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» ἀλλ' εὐθύς τὸ) ἀπολυτικίον «Ἐσφραγισμένου τοῦ μνήματος» καὶ κοντάκιον «Εἰ καὶ ἐν τάφῳ». Τρισάγιον. Προκείμενον καὶ ἀλληλουιάριον τῆς ἑορτῆς. Ἀπόστολος τῆς Κυριακῆς, «Διὰ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων» (Πρξ. ε' 12-20)· Εὐαγγέλιον ὁμοίως, θ' ἑωθινόν, «Οὔσης ὀψίας» (Ἰω. κ' 19-31). Εἰς τὸ Ἐξαίρετως «Σὲ τὴν φαεινὴν λαμπάδα».

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ «Ἐπαίνει, Ἱερουσαλήμ, τὸν Κύριον· αἶνει τὸν Θεόν σου, Σιών· ἀλληλούια». Ἀντὶ τοῦ Εἴδομεν τὸ φῶς, «Χριστὸς ἀνέστη» ἅπαξ· «Πληρωθήτω», «Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου». Ἀπόλυσις ὡς εἰς τὸν ἑσπερινόν.

Εἰδήσεις. 1. Ἀπὸ σήμερον μέχρι τῆς Τρίτης τῆς ἐβδομάδος τοῦ τυφλοῦ εἰς τὴν θ. λειτουργίαν, μετὰ τὸ «Εὐλογημένη ἡ βασιλεία», ψάλλεται τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» τρίς, ἅπαξ ἀπὸ τοῦ βήματος καὶ ἀνά μίαν ὑφ' ἐκάστου τῶν χορῶν, καὶ εἶτα ἐκφωνοῦνται τὰ εἰρηνικά.

2. Ἀπὸ αὐριον αἰ καθ' ἡμέραν ἀκολουθία τελοῦνται κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ Πεντηκοσταρίου, συμπάλλονται δὲ καὶ αἰ ἀκολουθία τοῦ Μηναίου, πλην Κυριακῆς καὶ ἑορτῆς τοῦ Πεντηκοσταρίου.

3. Ἀπὸ αὐριον μέχρι τῆς Τρίτης τοῦ τυφλοῦ ἐν **καθημερινῇ** (ἐκτὸς δηλονότι Κυριακῆς ἢ ἑορτῆς τοῦ Πεντηκοσταρίου), ἐὰν τύχη ἑορταζόμενος ἅγιος, μετὰ τὰ δοξαστικά τοῦ Μηναίου, Καὶ νῦν ψάλλονται τὰ ἐν τῷ Πεντηκοσταρίῳ ἑόρτια ἰδιόμελα τῆς σειρᾶς, καὶ οὐχὶ τὸ «Ἀναστάσεως ἡμέρα», καθὼς καὶ τὰ ἀπολυτικά, τὰ ἐξαποστειλάρια καὶ τὰ κοντάκια τῆς προλαβούσης Κυριακῆς ἢ ἑορτῆς, **καὶ οὐχὶ τὰ τοῦ Πάσχα** (Τ.Μ.Ε., Προθεωρία §33· καὶ 23 Ἀπριλίου, ὑποσημ. 4).

4. Εἰς τὸν ὄρθρον **τῶν καθημερινῶν** μέχρι τῆς ἀποδόσεως τοῦ Πάσχα, μετὰ τὰ καθίσματα (ἢ μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ ὄρθρου, εἰ

ἔστι), λέγεται τὸ «Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι» καὶ εἶτα ὁ ν' ψαλμός. Τῶν κανόνων τοῦ Μηναίου προτάσσεται ὁ κανὼν τῆς προλαβούσης Κυριακῆς ἢ ἑορτῆς, καὶ οὐχὶ ὁ κανὼν τοῦ Πάσχα (ἀπὸ αὐριον ἕως τοῦ Σαββάτου προτάσσεται ὁ κανὼν τοῦ Θωμᾶ)· **στιχο-λογοῦμεν δὲ καὶ «Τὴν τιμωτέραν»**. Ἐὰν προβλέπονται καταβασίαι, ψάλλονται οἱ εἰρημοὶ «Ἀναστάσεως ἡμέρα», πλὴν τῆς περιόδου τῆς Μεσοπεντηκοστῆς καὶ πλὴν Κυριακῆς Δευτέρας καὶ Τρίτης τοῦ τυφλοῦ.

5. Ἀπὸ αὐριον εἰς τὰς λειτουργίας τῶν καθημερινῶν μετὰ τὸ «Ἐξαίρετως» **ἐπανέρχεται ψαλλόμενον τὸ «Ἄξιον ἐστίν»**, ἐκτὸς ἂν ὀρίζῃ ἄλλως τὸ Τυπικόν. (Μέχρι τοῦ ἐπομένου Σαββάτου κοντάκιον τῆς λειτουργίας ψάλλεται τὸ τοῦ Θωμᾶ «Τῆ φιλοπράγμονι δεξιᾷ»).

28. Δευτέρα. Τῶν ἐν Κυζίκῳ ἐννέα μαρτύρων (γ' αἰ.), Μέμνος ὀσίου.

Ἀπόστολος: ἡμέρας, Δευτ. β' ἐβδ. Πράξεων (Πρξ. γ' 19-26).
Εὐαγγέλιον: ἡμέρας, Δευτ. β' ἐβδ. Ἰωάννου (Ἰω. β' 1-11).

29. Τρίτη. Ἰάσωνος καὶ Σωσιπάτρου ἀποστόλων ἐκ τῶν 70· Κερκύρας μάρτυρος, Ἰωάννου (Καλοκτένους) μητροπολίτου Θηβῶν (ιβ' αἰ.).

Ἀπόστολος: ἡμέρας, Τρ. β' ἐβδ. Πράξεων (Πρξ. δ' 1-10).
Εὐαγγέλιον: ἡμέρας, Τρ. β' ἐβδ. Ἰωάννου (Ἰω. γ' 16-21).

30. Τετάρτη. Ἰακώβου ἀποστόλου, ἀδελφοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου († 44). Κλήμεντος ὀσίου, Δονάτου ἐπισκόπου Εὐροίας, Ἀργυρῆς νεομάρτυρος τῆς ἐν Πικριδίῳ († 1725).

Ἡ ἀκολουθία ψάλλεται κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ Μηναίου μετὰ τῶν ὕμνων τοῦ Πεντηκοσταρίου, εἰς μὲν τὸν ἑσπερινὸν ἄνευ εισόδου, εἰς δὲ τὸν ὄρθρον ἄνευ καταβασιῶν, ἀλλὰ μετὰ μεγάλης δοξολογίας. Ἀπόστολος –μετὰ τοῦ ἐν τῷ μηνολογίῳ προκειμένου– τοῦ ἀποστόλου, Σαβ. δ' ἐβδ. Πράξ., «*Κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης*» (Πρξ. ιβ' 1-11)· Εὐαγγέλιον ὁμοίως, Σαβ. ζ' ἐβδ. Λουκᾶ, «*Συγκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς δώδεκα*» (Λκ. θ' 1-6).